БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

8784)

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 260 (8785)
НОЯБРИИН 2
ВОСКРЕСЕНИ
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

Худөөгэй механизаторнууд! Техникые улам һайнаар хэрэглэгты, худөө ажахын худэлмэриие бүри ехээр оньһожоруулагты, шанарыень һайжаруулагты! Түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгты! Советскэ худөө тосхондо техническэ дэбжэлтэ нэбтэрүүлэгшэд бологты!

(Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 41 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа).

Шажанда эсэргүү пропаганда шангаар ябуулха

…тимнай улад зоной дунда …уламжын худэлмэри олон жэл …буулаа, буржуазин үзэл бодол…эргүү эбсэшэгүй тэмсэл дэлгэ…э. Энээнэй ашаар манайда со…измын үзэл бодол бэхижэн …һан байна.

…тэй хамта шажанда шүтэлгэ …шье капитализмын үеын хог …ложо үлэнэ. Илангаяа һүүлэй …үдтэ манай республикын за…аймагуудай, жэшээнь, Хэжэн…ори, Яруна, Заиграй болон … аймагуудай гээгдэнги за…унүүдэй дунда шажанай нү… шангадаба, һүзэгтэйшүүл да…үмэдэ олоороо ошодог болобо. …ало-Кударын, Кабанскын ай…үдта «шажанай һайндэрнүүд» …тлэгдэжэ, хэдэн үдэрөөр ажа…аяад, архидаха ябадал үзэг… Зарим нэгэн залуушуулай … шажанай үзэлэй дэлгэржэ …е бүришье тэсэхээр бэшэ бай…

… бүгэдэ юундэ тохёолдооб гэ… шажанда эсэргүү идхалгын ху…эри, научно-атеистическэ про…да республика доторнай … һулаар ябуулагдана.

…тийна, профсоюзна, комсо…ско олохон организацинууд …н мүргэлэй хархис удхые ху… тооногүй, шажанай үзэлые …нэн шүүмжэлхэ, материалис…э үзэл бодол дэлгэрүүлхэ ху…ри саг үргэлжэ эрхилнэгүй. …и ушарта научна атеизмын …анда удхынгаа талаар доодо …эндэ ябуулагдажа, ажалшад…өөлхэ элдэб аргануд багаар …эгдэнэ гэжэ сэхэ хэлэхэ хэ… Культурын байшангуудта, библиотекэнүүдтэ ажалшадые …нда эсэргүүгээр хүмүүжүүл…зорюулагдаһан худэлмэри һу… үнгэрэгдэнэ, атеизмын темээр …эл, хөөрэлдөөн үсөөн болоно.

…спубликымнай Культурын бо… Гэгээрэлэй министерствонүүд …зониие, илангаяа залуушуул…үдые шажанда эсэргүүгээр …жүүлхэ асуудалда зохихо ан… табинагүй. Эрдэм дэлгэрүүл…үлгэмэй республиканска таһаг …а атеизмын темээр лекцинүү…багаар эмхидхэнэ.

…циализмһаа коммунизмда ша…жан орожо байгаа мүнөө үе…ажалшадые коммунистическээр …жүүлхэ гээшэ угаа ехэ удха…тай. Арад зониие коммуниз…гээлөөр хүмүүжүүлхын тула …нда эсэргүү ойлгууламжын …мэри һайнаар ябуулха шуха…Юундэб гэхэдэ, олониитэ зоной … ёһо мэдэжэ, эдэбхитэйгээр …аһанай ашаар коммунистиче… общество байгуулагдана. Оло… зоной ушар ёһо ехээр мэдэ… байха тудам, коммунизмын ту…эмсэл улам бүри амжалтатай … Коммунизм байгуулхын ту… бага бэшэ бэрхэшээл дабаха …тэй. Харин шажан хадаа бэр…лнүүдые дабангүй, тэдэнтэй …хэрэгтэй гэжэ номнодог. Ша… мухар һүзэг болбол комму… байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха хэрэгтэнь зарим хүнүүдтэмнай һаад хэдэг.

Ямаршье шажан, тэрэ тоодо ламын шажаншье мүнөө урдынхидаал адляар хорото хархис үүргэ дүүргэнэ. Тиимэһээ шажанда эсэргүү хүдэлмэриие саг үргэлжэ эмхидхэн ябуулжа байха хэрэгтэй. Гэхэ зуура зарим нютагуудта, жэшээлбэл, Иволгын, Ториин аймагуудта научно-атеистическэ худэлмэри балай тоогдоногүй. Дурсагдагша аймагуудта энэ оной 9 һарын турша соо шажанда эсэргүү темээр оройдоо 2—3 лекци уншагдаа. Иимэ байдалтай саашадаа эбсэхын аргагүй.

Нэн түрүүн партиин горкомууд, райкомууд, эхин парторганизацинууд хүн зоной дунда ябуулагдаха научно-атеистическэ пропагандые тоонгүй байхаяа болихо зэргэтэй. Партийна органууд, Культурын болон Гэгээрэлэй министерствонүүд, политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүлгэмэй республиканска таһаг, тэрэнэй нютагуудтахи бүлэгүүд предприяти, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай худэлмэрилэгшэдтэ, һурагшад, залуушуулда естественно-научна, атеистическэ темээр элидхэл, лекцинүүдые ходо эмхидхэжэ байха ёһотой. Энэ хэрэгтэ интеллигенциие —багшанар, врачуудые, худөө ажахын мэргэжэлтэдые, научна худэлмэрилэгшэдые үргэнөөр хабаадуулха шухала. Элидхэл, лекцинүүдэй ойлгосотой байхын тула, тэдэниие үнгэргэхэдөө зураг, плакадуудые, схемэ, диаграммануудые хэрэглэлсэхэ, научна фильмнүүдые харуулха, нютагай байдалһаа жэшээ, баримтануудые абажа байжа харуулха хэрэгтэй. Элидхэл, лекцинүүдые идейнэ дээдэ хэмжээндэ, удха түгэлдэрөөр үнгэргэхын тула пропагандистнарые шэлэн олохо, лекцинүүдэй шанарые хинан шалгаха ябадалда ехэ анхарал табигдаха ушартай.

Асуудал, харюугай вечернүүдые үнгэргэхэдэ ажалшад айхабтар ехээр һонирходог. Һүзэгтэй хүнүүдэй гэр бүлэдэнь ябажа байжа, тус тустайнь хөөрэлдөө хэхэ мэтын аргануудые хэрэглэхэ гээшэ мүн лэ шухала.

Шажанда эсэргүү пропаганда ябуулха хэрэгтэ манай уран зохёолшод ехэ туһа хүргэжэ шадаха юм. Атеизмын темэдэ бэшэгдэһэн шүлэгүүд, очерк, рассказууд, мүн театрнуудай зүжэгүүд угаа ехэ хүмүүжүүлхы удха шанартай. Тиимэһээ манай хэблэл, радио, театрнууд ажалшадые шажанда эсэргүү үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хододоо табижа байха уялгатай.

Шажанай мухар һүзэгүүд миил зүндөө үгы болохогүй юм. Тиимэһээ партийна, советскэ, комсомольско организацинууд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүлгэмэй таһаг хүн зоной дунда научно-атеистическэ пропагандые саг үргэлжэ, эршэмтэй шангаар ябуулжа байха зорилготой.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ОЙДО—АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

☆

Улаан тугта хүртэбэ

Республикын арадай ажахын Совет, профессиональна союзуудай областной Соведэй Президиум үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргадаг предприятинууд болон цехүүдэй коллективүүдэй 3-дахи кварталай мүрысөөнэй дүнгые хаража үзөө.

Гурбадахи кварталай мүрысөөнэй дүнгөөр Байгалай леспромхозой коллектив нэгэдэхи һуури эзэлжэ, республикын арадай ажахын Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан тугые дахин абажа, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө.

Улан-Удын сэмбын фабрика, Улан-Удын модоной завод хоёрдохи һуури эзэлээ.

Мяха-консервын комбинадай, Горячинскын загаһанай заводой, судна заһабарилгын заводой, Баргажанай, Шулуутайн леспромхозуудай, «Механлит» заводой коллективүүд мүрысөөндэ мүн лэ шалгараа.

Р. Полусуров.

Продукциин үные химдаруулна

Агуухэ Октябриин революциин 41 жэлэй ойн үдэрые, КПСС-эй XXI съездые эрхимээр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, Улан-Удын модоной заводой худэлмэришэд абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Заводойхид продукци гаргаха арбан һарынгаа түсэб октябриин 17-до дүүргээд, ноябрь һарын түсэбөөр ажаллана. Уралан нарижуулгын 85 дурадхал ажалдаа шадамараар нэбтэрүүлһэнэй ашаар 9 һарынгаа түсэбһөө гадуур 1 миллион 205 мянган түхэригэй хюрөөдэгдэһэн модо арадай барилгануудта эльгээгээ.

Тус заводой коллектив модо хюрөөдэхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 5-да дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэхэ зуураа, продукциин шанарые һайжаруулха, тэрэнэй өөрынь үные химдаруулха талаар горьтой амжалта туйлана. Һүүлэй һарануудта нэгэдэхи, хоёрдохи сортын, тусхай ассортиментын продукци үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлээ. Тиихэдэ жэмэс, консервэ, колбаса, огородой эдеэ, шэл болон бусад зүйлнүүдые багсалжа хэхэ хайрсагуудай хабтагай ехээр бэлэдхэгдэдэг болобо. Мүн тэрэнэй өөрынь үные нилээд химдаруулжа, 800 гаран мянган түхэриг алмагдаба.

Модо хюрөөдэдэг цехын мастер Илья Павловай даадаг халаанайхид завод соогоо түрүүлжэ ябана. Мүнөө тэдэнэр 11 һарынгаа даалгабариие хараалһан болзорһоо 35 хоногоор уридшалан дүүргээд, декабриин түсэбөөр худэлмэрилнэ. Тиигэжэ эдэнэр үнгэрһэн 9 һарын туршада 32 мянган түхэригэй алмалта хэбэ.

Д. Аюшеев.

☆ ☆

Манай республика һү, нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, байгша оной октябриин 31-дэ дүүргэбэ

Республикын худөө ажахын худэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXI съездые, Октябриин 41-дэхи жэлэй ойе хүндэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, октябриин 31-дэ дүүргэбэ. Гүрэндэ 56026 тонно һүн тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 3597 тонноор ехэ болоно. Байкало-Кударын аймаг һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 205 процентээр, Кабанскын—189 процентээр, Прибайкальска—160 процентээр, Кударын, Баргажанай, Түнхэнэй аймагууд—140—147 процентээр дүүргээ.

Энэ жэлдэ колхоз, совхозууд 459 тонноор ехэ нооһо абаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 18 процентээр ехэ болоно. Энээнэй ашаар республикамнай нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые 116,5 процентээр дүүргээ. Гүрэндэ 36760 центнер нооһон тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Энэнь 1957 онойхидо орходоо 7290 центнерээр ехэ болоно. Тушаагдаһан бүхы нооһоной 79 процентнь нарин, нарибтар нооһон байгаа. Курумканай, Кяхтын, Сэлэнгын, Зэдын, Мухаршэбэрэй, Бичурын, Яруунын, Кабанскын аймагууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 27—40 процентээр ехэ нооһо гүрэндэ худалдаа.

Гүрэндэ 22477 тонно мяхан тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 5563 тонноор ехэ болоно. 11 аймаг мяха тушааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ, тэрэ тоодо Кяхтын аймаг —124 процентээр, Хэжэнгын—116 процентээр, Байкало-Кударын—109 процентээр, Бичурын—110 процентээр дүүргээ.

Гүрэндэ һү, мяхан худалдагдажа үргэлжэлһөөр.

Ерэхэ жэлэй түсэбөөр...

Хориин леспромхозой Зүүн Хуурайн участогай ажалшад партиин XXI съездын хүндэлэлдэ мүрысэхэ зуураа, октябриин 20-до модо шэрэхэ арба һарынгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргээ.

Энэ участогта ажалладаг комсомолшууд ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойе, партиин XXI съездые угтуулан ажаллажа, сентябрь һарада жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Участогай модо хюрөөдэгшэ Юрий Жеребцов үдэр бүриингөө даабариие 160 гаран процент, модо шэрэдэг машинын шофер Николай Афанасьев 170 процент дүүргэнэ.

ФЗО һургуули дүүргээд ерэһэн модошо дархашуул Владимир Черных, Николай Матвеев комсомолой 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысэжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулһан байна. Солото дархашуул эдэ үдэрнүүдтэ халаан бүриингөө даабариин дүүргэлтые 250 процентһээ доошо оруулнагүй.

Эндэхи комсомолшууд мүнөө үедэ ерэхэ жэлэйнгээ түсэбөөр ажаллажа байна.

М. Бардуев.

10-дахи классые дүүргэһэн Любовь Потапова 1955 оной октябрь һарада Улан-Удын ПВЗ-гэй котельнэ цехтэ худэлжэ эхилээ һэн. Гурбан жэлэй туршада фрезернэ станок дээрэ худэлхэ зуураа, үдэшын техникумые дүүргэжэ гараа. Комсомол басаган түмэрые халаангүйгөөр болбосоруулха мэргэжэл оложо, тус цехын халаанай худэлмэрилэгшэдые һургажа эхилбэ. Энэ уялгаяа нүхэр Потапова һайнаар дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** Л. Потапова халаанайнгаа худэлмэришэн В. Дамбаевада заабари үгэжэ байна.

В. Муллерай фото.

МАНАЙ ЭХЭ ОРОНОЙ НИИСЛЭЛ—МОСКВАДА

СТАНОК БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Москвагай станок бүтээгшэд партиин болохоёо байгаа XXI съездые ажалай амжалтаар угтажа байна. Тэдэнэр автоматизацилагдаһан түхеэрэлгэнүүдые, элдэб агрегадуудые түсэбһөө гадуур олоор бүтээгээ. «Красный пролетарий» заводой худэлмэришэд амжалтатайгаар ажаллана. Тэдэнэр октябрь һарада ехэ амжалта туйлажа, энэ жэлэй арбан һарын туршада үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 23 процент үлүү олон станок бүтээн гаргаба. Һайн шанартай продукци гаргахын түлөө, заводой маркын нэрэ хүндын түлөө мүрысөөн эндэ дэлгэржэ, түрүүшын һайн амжалта туйлагдаа: һүүлшын 15 хоногой туршада бүтээгдэһэн станогууд эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаһан байна.

1958 ОНОЙ ЯНВАРЬДА БАРИГДАЖА ЭХИЛҺЭН БАЙШАН

Хоёрдохи Фрунзенска үйлсэдэ баригдажа байһан 78—84 номерой корпусой газаа фанельнэ хабтагай хадагданхай. Корпус 9 дабхартай, 12 секцитэй, 17200 квадратна метр талмайтай 386 байратай, магазинтай, 175 һууритай үхибүүдэй сад болон яслитай байха гэжэ тэрээн дээрэ бэшэгдэнхэй.

Тус корпус тон түргэнөөр баригдана. Энэ жэлэй январь соо һууринь табигдажа эхилһэнһээ хойшо 10 һарын хүсэд үнгэрөөгүй байхада шулуушад туйлай ехэ энэ корпусой бүхы юһэн дабхарые барижа дүүргээд, шабардаһан байна. Түмэр хушалтань сайбараар будагдажа байнхай. Корпусой дотор талань гоёогдожо эхилхэнь.

Барилгашад энэ корпусой 32 байратай түрүүшын секциие КПСС-эй XXI съезд болотор москвагайхидта үгэхэ, тиихэдэ бүхы барилгаяа жэл хахадай турша соо гүйсэд дүүргэхэ гэжэ шиидээд, ажаллажа байна.

МОДОД ОЛООР ТАРИГДАНА

Москвагай садоводууд энэ жэлдэ үрэтэ мододой хахад миллионһоо үлүү эшэнүүдые, жэмэстэ мододой туйлай олон һөөгүүдые худалдажа абаһан байна. Тариха модо худалдадаг столична областиин питомнигууд садоводуудые хангажа үрдеэгүй. Тиимэһээ модонууд урда зүгэй холын районуудһаа асарагдаба.

Гүйсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, советскэ столицын 200 мянга шахуу худэлмэришэд, алба хаагшад хамтын садуудта өөһэдын участогуудтай болонхой.

ХИМИИН БАГШАНАРТА ТУҺАЛАМЖА

Политехническэ музей, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг Московско городской институт, Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна химическэ общество полимернүүд болон синтетическэ шэнэ материалнууд тухай лекцинүүдые эмхидхэбэ. Дунда һургуулинуудай химиин багшанарта зорюулагдаһан тэдэ лекцинүүдые элитэ ехэ эрдэмтэд уншана.

Бүхы дээрээ арбан темээр лекцинүүд уншагдаха байна. КПСС-эй ЦК-гэй майн Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор химиие хүгжөөхэ холын хараатай зорилгонууд тухай, химическэ түүхэй эд, пластическа зүйлнүүд болон бусад олон зүйлнүүд тухай эрдэмтэд багшанарта хөөрэжэ үгэхэ юм.

ПАНОРАМНА КИНОЕ 2 МИЛЛИОН ХҮН ХАРАБА

«Мир» гэжэ панорамна кинотеатрта 2 миллионһоо үлүү хүн оробо. Энэ театр столицада нээгдэһээр 8 һара болоо. Эндэ үдэр бүри 7 сеанс үнгэргэгдэдэг. Гэбэшье «Үргэн даа, оромни...» гэһэн түрүүшын панорамна кино харахые хүсэгшэдэй тоо түрүүшын үдэрһөө хойшо оройдоошье үсөөрөөгүй. Кинотеатрын бүхы 1226 һуури хүн зон хододоо дүүрэн эзэлнэ.

…СКВА. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, СССР-эй Правительствын хүтэлбэрилэгшэд Польшын Арадай Рес…ын хүтэлбэрилэгшэдтэй октябриин 27-до Кремль соо уулзаа. **Зураг дээрэ:** уулзалга болож байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Польшоһоо ерэһэн аха дүүнэрээ украин арад хани халуунаар угтана

КИЕВ, октябриин 31. (ТАСС). Хүндэтэ айлшадаа—Польшын Арадай Республикын делегациин гэшүүдые украин арад хани халуунаар угтана.

Нүхэд В. Гомулка, А. Завадский, Ю. Циранкевич болон делегациин бусад гэшүүд Киевэй станок бүтээдэг заводто хүрөө. Айлшадые угтахын тулада заводой хашаагай үүдэндэ предприятиин худэлмэришэд, инженер, технигүүд, алба хаагшад суглараа. Польшоһоо ерэһэн ханинарые, тэдэнтэй суг ябалсаһан нүхэд А. И. Кириченко, Н. В. Подгорный болон Д. С. Коротченкые тэдэнэр халуунаар амаршалаа. Заводой коллективэй түлөөлэгшэд нүхэр В. Гомулкада дабһа-хилээмэ бариһан байна.

Инструментальна, механическа хабсаралгын цехүүдэй худэлмэритэй Польшоһоо ерэһэн нүхэд, тэдэнтэй суг ябалсагшад танилсаа.

Совет болон польско арадуудай хани барисаанда зорюулагдаһан митинг заводой хабсаралгын цех соо болоһон байна.

Совет, польско арадуудай эбдэршэгүй хани барисаае, Советскэ Союзай болон Польшын Арадай Республикын бата нэгэдэл болон харилсаа холбооe тус митинг эли тодоор харуулаа.

Мүн энэ үдэр Польшын Арадай Республикын делегациин гэшүүд танигдаагүй, нэрэнь элирүүлэгдээгүй солдадай хүүр дээрэ веногуудые табяа.

Польшын Арадай Республикын делегациин хүндэлэлдэ зорюулан Украинын КП-гэй ЦК, УССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Совет октябриин 31-дэ уулзалга хээ. Уулзалга хани халуунаар үнгэрһэн байна.

Польшын Арадай Республикын делегаци үдэшэндөө Минск орохоёо мордоо.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Айкомой хүтэлбэриин һула дээрэһээ...

(КПСС-эй Хориин айкомой ажал-ябуулга тухай)

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлһэн хэмжээ-ябуулгануудай сэгнэшэгүй ехэ туһаламжын ашаар, мүн ажалша малшадай оролдолгын ашаар Хориин аймагай хүдөө тосхонуудаар шилээд хубилалта болоһон байна. КПСС-эй ЦК-гэй түүхэтэ сентябриин Пленумһээ (1953 он) хойшо һү һаалга хоёр хахад дахин шахуу, нооһо абалга 1,5 дахин дээшэлээ, 13 мянга гаран гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдэһэн байна. Колхозуудай, совхозой олзо доход хараата дээшэлжэ, колхознигууд ажалта үдэртөө ехэ түлөөһэ абадаг болоо.

Тиигэбэшье колхозуудай, совхозой доторой арга боломжонууд үшөөл муугаар ашаглагдана, элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ оройдоо табяад хонин, табан толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо миил хоёр үнеэн хүртэнэ. Хонидой тоо толгой һүүлэй дүрбэн жэлдэ 23 процентээр олошорбошье, эбэртэ бодо малай, моридой тоо 15 процентээр хороо. Гахай, шубуу үсхэбэрилгэ урдынхидаал адли тоогдоногүй, олзо доход оруулхын орондо миил гарза хэнэ.

Адуу малай тоос олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ энэ жэлэй түсэб, социалистическэ уялганууд тон мууса дүүргэгдэнэ. Һү һаалга нёдондо жэлэйхиһээ гурба мянгаад тонноор бага болоо, нооһо хайшалалга тэрэл хэмдээ үлэшоо. Үнеэдэй, хонидой тоо толгойе олошоруулха түсэб холо дүүргэгдээгүй байна.

Колхоз, совхозой доторой арга боломжые элирүүлжэ, тэрэниие хүсэдөөр ашаглаха хэрэгтэ аймагай партийна, профсоюзна, комсомольско организацинуудай хүсэн дүүрэнээр элсүүлэгдээгүй байһаар. Нэн түрүүн ниитын адуу малда хүсэд хүрэхэ элдэб зүйлэй тэжээл бэлэдхэхэ зорилго мүнөө хүрэтэр шиидхэгдэнэгүй. эндэхид ган гасуурые урдаа бараад лэ, эрид хэмжээ абанагүй. Энэ талаар аймгүйсэдком, партиин айком, тэрэнэй бюро, КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Цыжипов эдэбхи үүсхэл, оролдолго хэшээл багатайгаар ажаллана.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХАЛИРХАЙГААР ШИИДХЭГДЭНЭ

Ниитын малай тоо толгойе олошоруулхын, ашаг шэмыень саашадаа дээшэлүүлхын тула малай үүлтэр һайжаруулха, элдэб зүйлэй тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Энэ хоёр шухала асуудалые шиидхэхэ талаар партиин айком, аймгүйсэдком үсэд нэтэрүүгээр оролдохо байгаа.

Харин бодото дээрээ племенной хүдэлмэри ехэхэн гээгдэлдэ байһан зандаа. Хонидой үүлтэрые һайжаруулгада анхарал багаар табигдаһан, искусственна аргаар үрэжүүлгын муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ нарибтар нооһотой хонидой тоо нэгэл хэмдээ байна. Хэрбээ аймагай колхозууд 1954 ондо 425 центнер нарибтар нооһо абаһан һаа, нёдондо 405 центнер тиимэ нооһо хайшалаа.

Жэлһээ жэлдэ искусственна үрэжүүлгын түсэб дүүргэгдэнэгүй. Тиимэһээ орооной кампанида үүлтэр муутай, бага нооһо үгэдэг хусанууд хэрэглэгдэнэ. Энэ дутагдалые усадхахын тула аймаг дотор племенной хүдэлмэри эрхилхэ, искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ уялгатай гүрэнэй тусхай станци тогтоогдоһон байгаа. Тиигэбэшье эрид хубилалта болоогүй. Энэ намар ороондо оруулагдаһан 9674 хониной миил 3 мянгаадынь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэеэ болёод, олохон колхозууд хусануудаа хонин һүрэгтөө зүндэнь табижархёо.

Яахадаа иимэ байдал тохёолдооб гэхэдэ, эхэ хонидынь, хусануудынь орооной кампанида һайнаар бэлдэгдээгүй байшоо. Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красный партизан» колхозуудта мүнөө хүрэтэр хонидынь хурьгадһаа хүсэд һалгаагдаагүй байна. Олохон колхозой хүтэлбэрилэгшэд хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхые арсаһан байха юм. Эдэ бүгэдые партиин айком, аймгүйсэдком мэдэжэ байбашье, саг соонь хэмжээ абаагүй, харюусалгата хүнүүдтэ шанга эрилтэ табяагүй байшоо.

Эбэртэ бодо малай үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэри бүришье муугаар ябуулагдана. Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг оройдсо эмхидхэгдэнэгүй. Эбэртэ бодо малай гүүртэнүүдые зүбөөр эмхидхэжэ, һайн үнеэдтэй болгохын тула тэдэниие тугал, буруу байхаһаань һайнаар тэжээжэ захалха хэмжээн абтанагүй.

Ниитын малда элбэг дэлбэг тэжээл бэлдэхэ тушаа аймагай хүтэлбэрилэгшэд хэлээ холохоор хөөрэлдэһэн байха. Теэд энэ шухала асуудалые бодотоор шиидхэхын тула эрид шанга хэмжээ абанагүй. Илангаяа һүүлэй ган гасуур жэлнүүдтэ сабшалан, таряалангаа уһалха, үтэгжүүлхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлжэ, уһалууриин системэнүүдые шэнээр бариха, хуушануудыень заһаха тушаа оролдолго тон багаар гаргагдаа. Анаагай, Шүбэгын системэнүүдэй барилгын хойноһоо хиналта һайса табигдаагүй дээрэһээ барилгань хэдэн жэлдэ униэкагайрна. Энэ хабартаа колхозуудта, совхоздо хоёр мянгаад гектар сабшалангай газар уһалагдаагүй үлэшоо. Эдэ бүгэдэһөө боложо, сабшалангай ургаса тон бага, дунда зэргээр гектарай 3—4 центнер ургаса абтана. Сабшалан һайжаруулгада малшад олоороо хабаадуулагданагүй. Тиимэһээ хамтын адуу мал жэл бүри тэжээлээр дутана. Байгша ондо малынь бүдүүн тэжээлээр арайхан гэжэ 38 процент, шэмэтэ болон орооһото тэжээлээр миил 5 процент хангагданхай.

Үбһэ, тэжээлэй дутамагһаа, харууһалгын мууһаа боложо, малынь олоороо үхэнэ, эхэ малынь һубайрна. Мүнөө жэлэй 9 һара соо аяар 600 гаран бодо мал, 9300 хони, хурьган үхэһэн байна бшуу.

Энэ жэлдэшье аймагай олонхи колхозууд, хониной совхоз үбэлжэлгэдөө хэзээ хэзээнэйхиһээ муу бэлэдхэлтэйгээр орожо байна. Олон газарта малай байранууд баригдажа, заһагдажа дүүргэгдээгүй, тэжээлэй баланс табигдаагүй, малшадайнь гэр байра зохидоор түхеэрэгдээгүй. Һайн байраар хангагдаагүй, нэмэлтэ тэжээл эдюулэгдээгүй, оролдосотойгоор харууһалагдаагүй байһан малынь үхэжэ эхилээ. Иимэ байдал совхозой 5-дахи фермэдэ, «Коммунизм», «Красный партизан» колхозуудта үзэгдэнэ.

Малай типовой байра, малшадай гэр, бариха түсэб, уялганууд жэл бүри дүүргэгдэнэгүй. Хониной совхоз жэл хахадай туршада малай нэгэшье типовой байра бараагүй.

Партиин айком, аймгүйсэдком эдэ шухала хэрэгые ёһо тэдыгээр, халирхайгаар хүтэлбэрилхэ бэшэ, харин аймагай партийна организациин хүсые бүримүһэн элсүүлхэ уялгатай.

ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ КАДРНУУДТА АНХАРАЛ БАГААР ТАБИГДАНА

Ажахын бүхы хүдэлмэри колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, тэндэхи партийна эхин организациин шадабари, оролдолгоһоо дулдыдадаг гээшэ. Ушар иимэһээ аймагай партийна комитет хүтэлбэрилхы кадрые зүбөөр шэлэн табиха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ, шэнэ, түрүү юумэндэ һургаха, партийна организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ асуудалда онсо анхаралтайгаар хандаха байгаа. Илангаяа ган гасуур, бэрхэшээлтэй эдэ жэлнүүдтэ колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна эхин организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэнэртэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шанга эрилтэ хэхэ, бодото ажал дээрэнь ябажа туһалха, арад зониие эмхидхэлсэхэ гээшэ партиин айкомой нангин зорилго болоно.

Теэд партиин айкомой хүтэлбэрилэгшэд колхоз, совхозой, фермэ болон бригадын хүтэлбэридэ хүниие оложо табяал һаа хэрэг дүүрээ гэжэ тоолодог. Харин тэдэниие оролдосотойгоор һургаха, ажал дээрэнь ябажа туһалха, алдуу эндүүень саг дары элирүүлжэ, эрид шанга хэмжээ абаха талаар айкомой хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии.

Байгша ондо колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэй нэгэшье семинар үнгэргэгдөөгүй байшоо. Тиин иимэ семинарай арга бэшэ хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Колхозуудта ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, хүдэлмэриин түлөөһые гуримшуулха, фермэ дээрэ тэжээл буйлуулха, уһа бүлеэдхэхэ хүдэлмэриие оньһожоруулха гэхэ мэтэ асуудалнуудаар семинар хэрэгтэй байгаа. Тиимэ семинарнуудые фермэ, колхоз дээрэ үнгэргэбэл зохид һэн. Тиигээ һаа, колхозой түрүүлэгшэнэр, бригадирнууд, фермые даагшад, мэргэжэлтэд шэнэ, түрүү юумые дары дэмжэдэг, эдэбхи үүсхэл гаргадаг болохо бшуу. Энэнь ажахыдаа ушарһан бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэхэдэнь тэдээндэ угаа ехэ туһаламжа болохо ха юм.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудтай тусхай хүдэлмэри ябуулагдаагүй, тэдээндэ эрилтэ һулаар табигдаһан дээрэһээ зарим нэгэн хүнүүд ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг, архи уугаад, ажалай журам өөһэдөө хазагайруулдаг болонхой. Энэ шалтагаанаар мүнөө жэл хоёр колхозой түрүүлэгшые тушаалһаань сүлөөлхэ баатай болоһон байна. Мүн фермые даагшадай, бригадирнуудай дунда ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг хүнүүд бии.

Нүгөө талаараа, эдэ дутагдалнууд партийна эхин организацинуудай һулаар хүдэлһэнһөө, партийна, гүрэнэй журамые сахиха талаар нэн түрүүн коммунистнуудта эрилтэ багаар табигдаһанһаа болоно. Колхозой, совхозой партийна эхин организацинууд архиншадтай эрид шангаар тэмсэнэгүй.

ПОЛИТИЧЕСКЭ, ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТООГДОНОГҮЙ

Колхоз, совхозуудай ажахыда бии байгаа дутагдалнуудай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, партиин айком олониитын дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри тон һулаар, тодорхой бэшээр ябуулна. Аймагай олонхи колхозуудта, хониной совхоздо агитколлективүүд биратайгаар хүдэлнэгүй. Зарим газарта агитаторнууд жэлэй эхиндэ һунгуулиин болохоһоо хойшо даалгагдаһан хүнүүдээрээ хөөрэлдөө үнгэргөөгүй. Аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхознигуудай, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ асуудалаар элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үсөөн үнгэргэнэ.

—Манай колхозой гэшүүд аймагай түб тосхонтой хаяа хадхажа һуубашье, айкомой хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэ ерэжэ, элидхэл, хөөрэлдөө хэһыень дуулаагүй. Айкомой секретарьнууд ерэхэдээ партийна организациин хүдэлмэреэр балай һонирходоггүй,—гэжэ «Коммунизм» колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Аюшин мэдүүлнэ.

Партиин айкомой секретарьнууд, таһагые даагшад, аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозоор ябахадаа правлениин, дирекциин, бригадын ноёдоор хөөрэлдөөд лэ үнгэршэдэг, ажалшадые суглуулжа, политическэ асуудалаар хөөрэлдөө хэхэ заншалгүй юм гэжэ тоосоото-һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ коммунистнууд тон зүб шүүмжэлнэ.

Колхознигуудай, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ойлгууламжын, гэгээрэлэй хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээ зарим хүнүүд ажал хүдэлмэридөө хойрогоор хандажа, элдэб гээгдэнги һанал бодолдо баригдажа, архи тамхитай нүхэсэхэ, лама бурханда шүтэхэ ябадалда хүрэнэ.

Политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа партиин айкомой бюро хэдэ хэдэн тогтоол абаһан, хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байгаа. Теэд айкомойхид тогтоол абаал һаа һанаагаа амардаг юм гэжэ ойлгоод, партийна эхин организациин хүтэлбэрилэгшэд бюрогой тогтоолоор өөдтэй юумэ хэнгүй, урдынхяараал һэнгэргүй ябажа байдаг.

«Красный партизан», «Путь к коммунизму» колхозуудай экономикые саашадань хүгжөөхэ тухай тогтоол партиин айкомой бюро аяар зунай эхин һарада абаһан юм. Теэд энэ тогтоолые колхознигууд мүнөө хүрэтэр дуулаагүй, хамтын суглаан дээрэ хэлсээгүй байха юм.

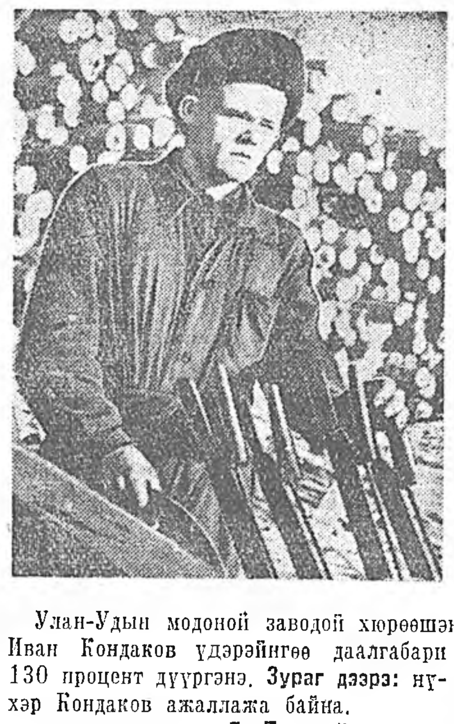
Партиин айкомой бюро гурба һара соо (июль, август, сентябрь) совхозой хүдэлмэри тухай зургаан тогтоол абаһан байна. Теэд тэдэнэй нэгэниинишье дүүргэгдээгүй. Совхозой хүтэлбэри һайжараагүй, улам доротоһон байха юм. Совхозой директор нүхэр Далбаев, главна зоотехник нүхэр Бутуханов гэгшэд фермэ дээгүүрээ ябахаяа болишонхой, бригадир болон малшадта бодото туһаламжа хүргэдэггүй байшоо. Совхозой профсоюзна, комсомольско организацинууд эмхидхэлэй, политическэ энэ гэхэ хүдэлмэри ябуулнагүй. Совхоз үбэлжэлгэдөө тон мууса бэлдэнхэй.

Арад зоной дунда ябажа, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри хэхынгээ орондо, хооһон шиидхэбэри, тогтоолдоо шүтэшоод һууһан айкомой секретарьнууд нүхэд Цыжипов, Рандин гэгшэд хэзээ алдуугаа мэдэржэ, тэрэнээ усадхаха юм. Аймагай колхоз, совхозуудай малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые иимэ ехэ гээгдэлдэ оруулаад байхада, айкомой секретарьнууд арбаад хоногоор хүдөө гарангүй, кабинет соогоо һуужа, телефоноор хүтэлбэри үгэжэ байдагынь гайхалтай.

Аймаг дотор партиин XXI съездэ бэлэдхэл тон һулаар ябажа байна. Социалистическэ мүрысөөн хүсэдөөр дэлгэрээгүй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээдүй байһаар. Олохон газарта энэ түүхэтэ съездые угтаха тушаа уряа, лозунг байхагүй.

Хориин аймагай коммунистнууд боложо байгаа тоосоото-һунгалтынгаа суглаанууд дээрэ, мүн аймагай партийна конференци дээрэ эдэ бүхы дутагдалнууд тухайгаа хэлсэжэ, шүүмжэлэл, өөрытөө шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүдөө ажахыгаа гээгдэлһээнь гаргаха тушаа бодото хэмжээ абаха бээз гэжэ найдагдана.

Б. ГЫЛЫКОВ, Н. ДОРОФЕЕВ.

Улан-Удын модоной заводой хюрөөшэн Иван Кондаков үдэрэйнгөө даалгабари 130 процент дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** нүхэр Кондаков ажаллажа байна.

Б. Поповой фото.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Зохихо хэмжээнүүд хараалагдаба

«Малай эмнэлгые шэнэдхэн табиха» гэһэн гаршагтай статья манай газетын сентябриин 27-до толилогдоһон байгаа. Статья бэшэгшэд: БурАССР-эй габьяата ветврач, Баргажанай аймагай главна ветврач нүхэр Кириллов, ветеринарна врач нүхэр Суворов гэгшэд мал эмнэлгын дутагдалнуудые элирүүлхэ зуураа, мал эмнэхэ, элдэб халдабарита, хамшагта үбшэнһөө һэргылхэ хүдэлмэри һайжаруулха, эмнэлгын хэрэг шэнэдхэн табиха асуудалаар һанамжануудаа хэлэһэн байгаа.

Эдэ мэргэжэлтэдэй табиһан асуудалнуудые шиидхэхын тула тус статья республикын Хүдөө ажахын министерстводэ эльгээгдээ һэн.

— Ветеринарна хэрэг һайжаруулха тон шухала асуудалнууд статья соонь табигдаа,—гэжэ хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр Хазагаев манай редакцида мэдээсэбэ. Малай эмнэлгые шэнэдхэн эмхидхэхын тула Хүдөө ажахын министерство, республикын бусад хүтэлбэрилхы органууд тодорхой хэмжээ-ябуулганууды хараалаа. Мүн министерствын мал ажалай управлениин хүдэлмэрилэгшэд тус статьятай танилсаба.

Баргажанай аймаг дотор ветеринарна участок, ветпункт тогтоохын тула 141 мянган түхэриг үгэхэ гэжэ 1959 оной финансын түсэбөөр хараалагдаа. Тус аймагай ветлечебницые заһабарилхын тула 15 мянган түхэриг һомологдохо. Мал ажал ехээр эрхилдэг колхозуудта өөһэдынь мүнгэн зөөреэр ветеринарна эмнэлгын газарнуудые бариха гэжэ дурадхагдаба. Малые эмнэхэдэ хэрэгтэй эм болон бусад хэрэгсэлтэй аптечкэ, чемодануудые бэлдээд, республика доторхи мал эмнэлгын газарнуудые хангаха гэжэ «Зооветснабай» конторо уялгалагдаа. Тус аймагые ветеринарна мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдөөр бүридүүлхэ гэһэн гуйлта саашадаа хараада абтаха байна.

Ветеринарна эрдэм ухаанай заабари сахин дэлгэрүүлхын тула тусхай семинар, зүблөө зарлаха, ветеринарна мэргэжэлтэдтэ зүбшэл заабари саг соогоо үгэжэ байха гэжэ ветеринарна таһагай, республикын ветбаклабораториин, зооветинститудай научна хүдэлмэрилэгшэдтэ дурадхагдаһан байна. Бусад область, хизаарнуудай түрүү дүй дүршэлтэй танилсахын тула саашадаа ветеринарна мэргэжэлтэд экскурсяар эльгээгдэдэг болохо.

Мартагдашагүй жэлнүүд...

Кударын аймагай (урдань Троицкосавска уезд байгаа) Дунгуй нютагтамнай 1920 ондо партийна ячейкэ эмхидхэгдээ һэн. Мүн тэрэ оной зун манай нютагта комсомолой ячейкэ тогтоогдоһон юм. Би эгээн түрүүшынхидтэй хамта комсомолдо оролсоо һэм. Даб дээрэ ячейкэдэмнай 4 хүн байһанаа, уданшьегүй 12 болоо бэлэй.

1921 ондо комсомолой ячейкын секретарь М. А. Курикалов комсомолой укомой инструктор болгогдон дэбжүүлэгдээд, намайе ячейкын секретаряар һунгаа һэн. Секретарь болоод хүдэлхэдэм ехэл хүндэ байгша һэн даа. Дүй дүршэлшьегүй байгааб. Баяшуулай хүбүүд залуушуулай дунда идхалгын хүдэлмэри ябуулдаг, хуушан засаг дахин тэхэрхэ, түбхын түрүүндэ коммунист, комсомолшуудые хюдаха юм гэхэ мэтээр үгэ тараадаг байба.

Ячейкымнай гэшүүд эрдэм һургаалаар тулюурханшье һаа, ехэл дуратай, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилдэг байгаа. Үзэг бэшэг зааха эгээн түрүүшын һургуули эмхидхээ бэлэйбди. Багша Карташинская тэндэ заадаг байгаа. Партийна ячейкэ комсомолшуудай туһаламжаар нютагай зоной дунда (илангаяа үгытэй, дунда шадалтанай, залуу үетэнэй дунда) хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг, нюдарган баяшуулда эсэргүүсэн тэмсэдэг һэн.

Комсомолой зэргэдэ хүмүүжүүлэгдэжэ, комсомолшууднай партида ороо һэн. 1922 оной мартын үеэр Троицкосавск хотодо болоһон партиин уезднэ конференцидэ хабаадалсаа бэлэйб.

1925—28 онуудта Троицкосавск хотодохи комсомолой ячейкын секретаряар, укомой гэшүүнээр һунгагдаа һэм. Манай ячейкэ һарадаа хоёр дахин ханын һонин гаргадаг, зүжэг наада табидаг, асуудал харюугай үдэшэ гэхэ мэтые эмхидхэдэг байгаа.

Комсомолой бүхы хүдэлмэри партийна организациин хүтэлбэреэр ябуулагдадаг һэн. Тэрэ холын хорёод оной үеэр комсомолдо хүдэлһэнөө мартадаггүйб.

П. Серебренников, пенсионер, подполковник.

Һонирхолтой уулзалга

Хэжэнгын аймагай Культурын байшанда түрүүшын комсомолшуудтай, улаан партизануудтай аймагай центрын, ойрын колхозуудай комсомолшууд, залуушуул һаяхан уулзаба.

Ленинскэ комсомолой алдарта зам тухай элидхэл ВЛКСМ-эй айкомой секретарь В. М. Кучумов хээ. Тиихэдээ комсомолой 40 жэлэй ойн баяраар дашарамдуулан комсомолшууд, залуушуулые, эндэ ерэһэн хүндэтэ айлшадые — түрүүшын комсомолшууд, улаан партизанууд И. С. Ситников, М. Б. Манхиров, Д. А. Мaрактаев болон бусадые халуунаар амаршалба.

Элидхэлэй һүүлээр түрүүшын комсомол, улаан партизан ябаһан пенсионер И. С. Ситников үгэ хэлээ. Хүдөө нютагуудта комсомолой түрүүшын организаци эмхидхэһэн, Совет засагай түлөө тэмсэһэн тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгөөд, нүхэр Ситников комсомолшууд, залуушуулые ажалай шэнэ амжалтада уряалба.

Уулзалгын һүүлдэ һонирхолтой кино харуулагдаа.

Д. Самбуев.

ТРАМВАЙН ЯБАТАР ҮСӨӨХЭН ХОНОГ ҮЛЭБЭ

Улан-Удэ городтомнай трамвайн ябаха сагынь дүтэлжэ байна. Барилга дээрэ ажаллажа байһан олон тоото хабсаргагшад, сантехнигүүд, дархашуул, электромонтёрнууд трамвайн ябаха харгые шадаал һаа түргөөр ашаглалгада үгэхэ хүсэлэнтэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ трамвайн барилга дээрэ «Сибэлектромонтаж» управлениин хабсаргагшадай 4 бригада ажаллана. Нүхэд Ястребов, Лайшев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг 2 бригадынхид контактна сетьнүүдые, депогой сигнализационно түхеэрэлгэнүүдые хабсаргажа байна. «Бурстрой» трестын гурбадахи барилгын управлениин хүдэлмэришэд бригадир нүхэр Асташевой хүтэлбэреэр бетон шудхана.

Трамвайн харгы дээрэ ажаллажа байгшадай хэды ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байбашье, харгы барижа дүүргэхэ хүдэлмэри үшөөл удаанаар ябуулагдана. Илангаяа контактна сетьнүүдые хабсаргаха ажал ехээр удаарна. Эдэ сетьнүүдтэ хэрэглэгдэхэ перемычкэнүүд, температурна винтнүүд, секционно изоляторнууд үшөө үгы байһаар.

Участогай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хиналта, шалгалтын һула байһанай шалтагаанаар барилга дээгүүр үнэтэ материалнууд: повеснүүд, зажим, изолятор гэхэ мэтэ хэрэгсэл эзэгүйгөөр хаягдашана. Паровозо-вагонно заводой участогай шадар контактна провод татагдаад һаар хэды хонобо. Тэрээн дээгүүр машина, мори тэргэ гаража, шамбарыень муудхаана.

Хэрбээ ажалай эмхидхэлэй һайнаар табигдаад, элдэб түхеэрэлгэнүүдэй хүсэд бэлэн болоод байгаа һаань, харгын барилга бүри түргөөр дүүргэгдэхэ һэн. Участогай начальник нүхэр Афанасьевай, барилгын мастер нүхэр Андреевэй хүтэлбэреэ хараа байса һайжаруулаагүй һаань, контактна сетьнүүдые хабсаргаха ажалынь октябриин һайндэр хүрэтэршье дүүргэгдэхэгүйдөө болохонь.

Трамвайн харгы дээрэ ажаллагшад хүдэлмэреэ шадаал һаа түргөөр дүүргэжэ, Октябриин һайндэрые тэмдэглэхэ зэргэтэй.

И. Бальдиров.

Социалистическэ мүрысөөнэй дүн согсологдобо

Бурядай республикын Министрнүүдэй Совет болон гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком байгша оной III кварталай турша соо республикын ажалшадай депутадуудай сельскэ болон сомоной Соведүүдэй хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүн һаяхан согсолжо гаргаба.

Бичурын аймагай Ара-Хэрээтын сомоной Совет, Прибайкальска аймагай Горячинскын, Кяхтын аймагай Усть-Киранай сельскэ Соведүүд социалистическэ мүрысөөндэ илаба.

Бичурын аймагай Ара-Хэрээтын сомоной Соведэй социалистическэ мүрысөөндэ илаһанайнь түлөө энээнһээ урда тээ барижа байһан Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан Туг тэрээндэ үлээгээд, 2500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаба. Усть-Киранай сельскэ Соведтэ хоёрдохи, Горячинскын—гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаа.

М. Хабалов.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Соёлой добтолгын үедэ...

Манай Түгнын сельсоведэй газар дээрэ «Эрдэм» совхозой хэдэн тосхон оршодог юм. Уданшьегүй хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ эндэхи айлнуудай тоо бүри олошоржо, горьтойхон томо тосхонууд болохо байна.

Энээниие һүүлэй хэдэхэн жэлнүүдэй жэшээ эли тодоор гэршэлнэ. Жэшээнь, партиин XX съездһээ хойшо совхозой 5-дахи отделениин Хүсөөтэ гэжэ тосхондо 50 шахуу айл шэнэ гэрнүүдые барижа оронхой. Нёдондо жэл эндэ шэнэ магазин, бани баригдаа. Мүн совхозой нэгэдэхи отделениин тосхондо 10 жэлэй һургуулиин томо байшан, гостиница баригдажа нээгдэнхэй. Бусадшье отделенинүүдтэ олон барилга бодхоогдоо.

Совхозой ажалшад түбхинэмэ һайн ажаһуудалтай боложо байнхай. Гэр байрын үнэтэ һайн хэрэгсэлнүүд—шифоньер, комод, оёдолой машина гэхэ мэтэ айл бүхэндэ бии. Ажалшад сүлөөтэй сагтаа радио шагнана, газетэ, журнал уншана, кино харана. Гадна энэ жэлдэ Улан-Удэһээ лини татагдажа, айл бүхэндэ зайн гал оруулагдаа.

Гэбэшье соёлой гурбан жэлэй добтолгын үедэ хүн зоной ажабайдалые бүри һайн, культурна болгохын түлөө ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Энэ асуудал сельсоведэймнай сесси дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа. 1959—1960 онуудта совхозой отделенинүүдтэ хамта 84 шэнэ гэр, үхибүүдэй 2 яслиин, фельдшерскэ 2 пунктын, 2 клубай гэр байшан баригдаха байна. Тиихэдэ 1959 оной турша соо Шэнэһэтэ, Хүсөөтэ тосхонуудта айл бүхэн радиотой болгогдохо. Сутай, Нарһата, Олон Шэбэр гэжэ һуурин газарнуудаар улаан булангууд түхеэрэгдэхээр хараалагдана. Совхозой гол бууса дээрэ бани, столово, пекарни, библиотекэ, стадион баригдаха юм. Хүсөөтэ тосхондо 2 худаг малтагдаха. Тиин эндэхи клубые хамтын хүсөөр заһажа, газаань сэсэрлиг сад тарижа, болбосон түхэлтэй болгохоор хараалагдана.

Мүн бусадшье хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха юм. Мүнөө геологуудай байдаг тосхондо айл бүхэнэй газаа палисадник баригдажа захалаа. Ерэхэ хабар эндэ 500 гаран модон таригдаха байна. Мүнөө совхозой 2-дохи отделениин клуб шэнэдхэн заһагдаа. Тиихэдэ Шэнэһэтэ тосхондо фельдшерскэ пункт баригдажа эхилэнхэй. Совхозой бусад отделенинүүдтэ клуб, библиотекэнүүд үбэлэй сагта хүдэлмэрихөөр бэлэн болоо. Илангаяа совхозой гол бууса дээрэ байдаг клуб һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эндэ кино харуулагдажа, хододоо хатар наадан эмхидхэгдэжэ байдаг. Клубай дэргэдэхи уран һайханай самодеятельностиие нүхэр А. Конгоров шадамараар хүтэлбэрилнэ. Дуу, хатар наадანай болон бусад кружогуудта хамтадаа 30 шахуу хүн хабаадалсана.

Зоной дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулхын түлөө сельсоведэй эмхидхэһэн культурно-ажабайдалай комисси ехэ үүргэ дүүргэнэ. Энэ комиссиие депутат нүхэр Бекметьев хүтэлбэрилнэ. Ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие тус комиссиин ямараар ябуулдагые сельсоведэй гүйсэдком хододоо шалгажа байдаг юм.

В. ВЕРШИНИН, Мухаршэбэрэй аймагай Түгнын сельсоведэй түрүүлэгшэ.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛ УДААРУУЛАГДАНА

…ал ажалдахи эгээн харюу…ай үе ерэбэ. Ниитынгээ мал тарганаар ондо оруулха, сагта ашаг шэмыень доошо…гүй гэһэн зорилго малшадай …абигдана.

…ал партиингаа XXI съездые …й бэлэгээр угтахын тула Ку… аймагай «Путь к коммуниз… …лхозой малшад оролдосотой …ар хүдэлжэ байна. Мөөрөө… Полканай фермэнүүд үбэл… …э бэлэн болгогдонхой. Хара …а хонинной отарада шулуугаар байра шэнээр баригдаа. Кол… хонишод 100 эхэ хонин бүри… …0 хурьга абажа түлжүүлхын оролдожо байнхай. Ноябрь, …ь һаранuудта 1500 хурьган …ар хүлеэгдэнэ.

…хозой правлени, партийна организаци малшадай байра …ыень, культурна эрилтыень …эр хангаха хэрэгтэ анхара… …ндуулна. Һаяхан Хара Буу… …жэ газарта хонишодой гоё …н культбаза ашаглалгада үг… …эндэнь хонишодой байха та… …ууд, кухни, столово, лекто… …и. Ойрын үдэрнүүдтэ эндэ …о нээгдэхэнь. Тооложо үзэхэ… …нишон бүхэн үдэртөө 3 түхэ… хоол эдихэ болоно. Энэнь тон гээшэ. Агууехэ Октябриин …ртэ Мөөрөөшын һаалишад …ор түхеэрэгдэһэн культбаза… …хо. Мүнөө тэндэнь олон дар… …л хүдэлжэ байна.

…тэй хамта юрэнхыдөө айма… …олхозууд үбэлжэлгэдэ муу… бэлдэнэ. Адуу малаар олон …т Октября» колхозые (түрүү… …нь нүхэр Ильин, парторгани… …ь секретарь нүхэр Банеев) …үзээ.

…колхоз урдынхидаа орходоо …эжээл нилээд ехээр бэлдээ. һайшаалтай. Теэд малшад …эр һанаагаа амараад, үбһэ …ээ мүнөөнһөө хайра гамгүй… …алдаа эдюулжэ байна. Кол… …центртэ дүтэшэг гол фермэнь …анхай. Үглөө мүнөө тугалла… …ябаһан үнеэдэй байра соо …, үнеэдынь үбдэгсөө зузаан соо умбажа ябана. Үбһэ, си… …схай рационой ёһоор үгтэнэ…

…э үнеэдэй шулуун байра ба… …жа эхилһээр гурбан жэл бо… …нэ жэлдэ үнеэдынь тэрэ бай… …бэлжэхэ юм. Гэбэшье оройнь …а, шаланьи бэлэн болоогүй. …эгдэһэн модон дутана. Ба… дээрэ оройдоол 4 хүн хүдэл… …энь тон үсөөн.

…эрбээ хүнүүдые нэмэжэ үгөө… …нь, шэнэ жэл гаратар дуу… …ибди,—гэжэ барилгашад …нэ.

…лишадай малаа хайша хэрэ… …арууһалһан дээрэһээ һү һаал… …р бүри доошолжо байна. За… …алишадай үнеэд хэдэн үдэр …нагүй. Жэшээлхэдэ, комп… …бригадын бригадир һаали… …нүхэр Силинае хонин ажал …удэлхөөр эльгээһэн байха …рэнэй 10 үнеэд 5 үдэрэй тур… …һаагдаагүй, мүнөөшье һаагда… …М. Бадмаевагай үнеэд мүн …һаанагүй. Үбэлжэлгын һая …э байхада буруудынь үхэжэ …. Тэдэниие харууһалагшад Тулухеева, Хандажапова …аа хайша хэрэгээр хандана. …онь нойтон, һолоомон дэб… …гүй. Нойтон газарта хонохо… …руунууд хүйтэ абаад, үбшэл… …нэ. Энээн тухай колхозой … һайн мэдэжэ байбашье, …э абанагүй. Зэмэтэй малшад …энэгүй.

Мухарай хониной байра удааnaар заһагдана. Тэндэ үбэлжэхэ хонидой хүшэ шадалынь һула. Тэнхээ тамир һулатай хурьгадһаа хахасахын тула колхозой правлени 12 толгойе колхознигуудтаа худалдаа.

Мүн хоёрдохи комплексно бригадын малай байрануудай заһабарилга удааруулагдана. Фермын тэжээлэй цех түхеэрэгдээгүй. Хониной байра хэдэн жэлэйнгээ шэбхэһээ сэбэрлэгдээгүй, нэгэ талынь тулганууд үмхиржэ, унажа байна. Эндэ эхэ хонид гарзална. Шулуугаар баригдаһан гахайн байрада (нэгэдэхи бригада) мүнөө хүрэтэр кормозапарник тодхогдоогүй, хушалтань хэгдээгүй. Энэ шалтагаанһаа гахайнуудаа шэнэ байрада оруулнагүй.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл юундэ унжагайрнаб гэхэдэ, колхозой правлени «хүдэлхэ хүнүүд дутана» гэһэн шалтагаан урдаа барина. Гэбэшье мүнөө полевой хүдэлмэриин дүүрээд байхада, сүлөөтэй хүнүүд олон ха юм. Партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Банеев эдэ дутагдалнуудтай эбсэшоод байнхай. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай асуудал партийна суглаан дээрэ хэлсэгдээгүй. Малшадай дунда политическэ, ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар табигданхай. Фермэ, отара дээгүүр харуулан ойлгуулха зүйлнүүд хэрэглэгдэнэгүй, мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдон соносхогдоногүй.

Бага Кударын Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Улаадай гэжэ газарта 200 толгой үнеэдэй байха шулуун байра баригдаа. Тэндэ тэжээл бэлдэхэ цех зохидоор түхеэрэгдэнхэй, автоуһалуури тодхогдоо. Иигэжэ үнеэд дуратай сагтаа бүлеэн уһа садатараа ууха аргатай болоо. Теэд үнеэдэй байрын хажууда баригдажа байһан тугалай байрын хэзээшье дүүргэгдэхэнь мэдэгдэнэгүй. Тэрэниие барижа байһан барилгын конторо барилгаяа түргэдүүлхэ тушаа бодоногүй. Һаалишадай байха культбазын барилга баһал унжагайрна.

Һүүлэй үедэ энэ колхозойхид һү һаалгаяа ехээр доошолуулаа. Хоёрдохи фермын һаалишад үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 1,4 литр һү һаана. Энээнэй шалтагааниинь юуб гэхэдэ, һаалишад үнеэдээ уяада байлгажа эдеэлүүлнэгүй. Һаалишад залуу үнеэдээ һайса эдеэлүүлэн һаанагүй.

Аймагай бусадшье колхозууд үбэлжэлгэдөө тэсэшэгүй удаанаар бэлдэжэ байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи бригадын (бригадирынь нүхэр Хутаков) һаалиин гүүртэдэ биратай юумэ хэгдэнэгүй. Тэжээл буйлуулха цех соо оройдоол 3 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр тэжээл буйлуулха, уһа халааха түхеэрэлгэнүүдээ зүбөөр тодхожо шаданагүй. «Ямаршье проект, заабаригүйгөөр хүдэлжэ байнабди. Теэд юуншье болоногүй» гэжэ механизаторнууд гомдоно. Үбэлэй сагта кормушкануудтань уһанай гоожожо байхаар түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэһэн аад, тэдэнь эбдэршоо. Уһанай урдаха соргонууд хабсаргагдаадүй. Иимэрхүү байдал нэгэдэхи бригадада үзэгдэнэ.

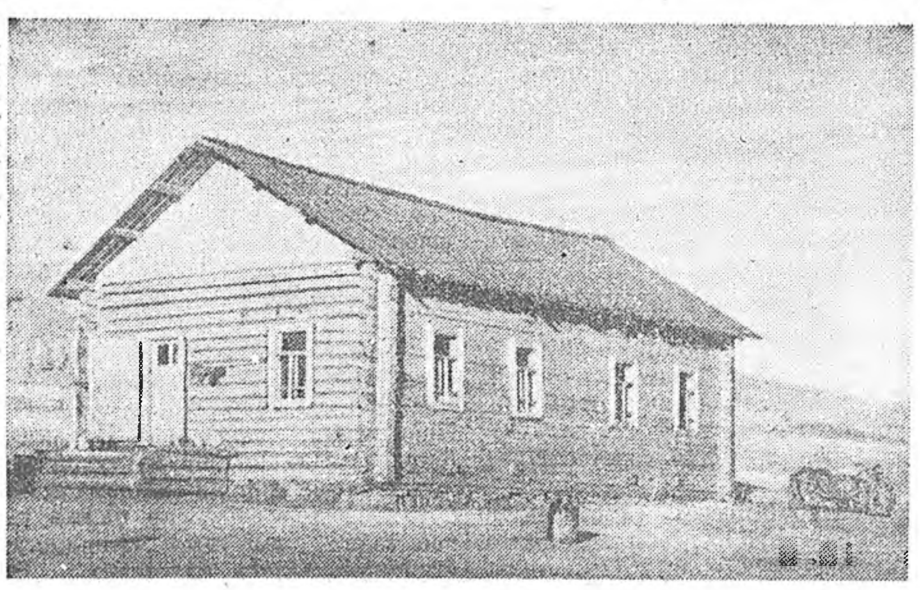
Олонхи колхозуудта малай хүсэ шадал һула. Зарим хүтэлбэрилэгшэд туранхай малаа гүрэндэ тушааха арга бэдэрнэ. Хэлэһэнээ гэршэлхын тула иимэ баримта харуулая. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр А. С. Перевалов) 25 толгой туранхай буруунуудые һаяхан гүрэндэ тушаагаа. Иигэжэ байха болоо һаань, олзо доходынь ягаад нэмэхэ юм. Харин тэдэ буруунуудаа һайнаар харууһалжа эдеэлүүлээд, тобир тарган болгожо тушаагаа һаань, гүрэндэшье, колхоздошье аша туһатай байгаа. Иимэ ябадал бусадшье колхозуудта үзэгдэнэ.

Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл багаар бэлдэгдээ. Зүбөөр буйлуулагдаһан һайхан һолоомон шанарайнгаа талаар үбһэнһөөшье дутадаггүй гээшэ. Гэхэ зуура аймагай колхозууд һолоомын гурбанай нэгэшье хубиие суглуулаагүй. «40 лет Октября», Сталинай, Ранжуровай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һолоомо поли дээрэһээ фермэ, отарануудай газаа шэрэхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхээ. Бухал зандаа хэбтэһэн һолоомонь малда гэшхэгдэжэ байна.

КПСС-эй Кударын айком, аймгүйсэдком үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шууд түргэдхэхэ тушаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табинагүй. Энэ асуудалаар айкомой бюро нэгэшье колхозой түрүүлэгшын тоосоо шагнаагүй. Мүн аймгүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөө ажахын инспекци үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлээр һонирхоногүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Инспекциин главна зоотехник нүхэр Авдеев колхозуудаар яһала ябадаг. Теэд тэрэнэй һүүлээр балай хубилалта болоногүй. Аймагай главна ветеринарна врач Русанов колхозуудай мэргэжэлтэдтэ эрилтэ хэнэгүй.

Малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые кударынхид ойрын үдэрнүүдтэ сүм дүүргэхын түлөө хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Болхоев, манай корр.

Ториин аймагай «Улаан Тори» колхоз малнуудаа уужам, һаруул байраар хангаха гэжэ оролдоно. Һаяхан гурбан шэнэ гэр баригдаа. **Зураг дээрэ:** Хүндэлэн Номтодо баригдаһан малшадай шэнэ гэр. **А. Мантаевай фото.**

Зураг дээрэ: Белоруссиин «Рассвет» гэжэ колхозой түрүү һаалишан Социалистическэ Ажалай Герой Ф. Ф. Киселева. Энэ һаалишан нёдондо жэлдэ үнеэн бүриһөө 5 107 килограмм һү һааһан байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо

ХОНИДОО ОЛОШОРУУЛХЫН ХОЙНОҺОО...

Колхозой правлени хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунктда дүршэлтэй техник Цыцык Порхоновае эльгээһэн байна.

Октябриин 5-һаа хонидые үрэжүүлжэ эхилээд, нүхэр Порхонова колхозой 1-дэхи бригадын хонишодтой хамта хүдэлжэ, 4524 толгой хонидые искусственна аргаар ороондо оруулба. Хонидые үрэжүүлгэ үргэлжэлһөөр.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭДЭГ ҺААЛИШАН

Санжа Гармаева колхозой мал ажал дээрэ олон жэл хүдэлмэрилжэ ябана. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ энэ эхэнэр ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарингүй, нилээд ехэ хүдэлмэри бэеэрээ туйлажа гараһан юм. Мүнөө аймаг соогоо түрүү һаалишадай нэгэн болонхой.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ бүри ехээр һү һааха гэжэ эрмэлзэнэ. Үнгэрэгшэ 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1997 литр һү һаагаад, уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэбэ.

ОРОЛДОСОТОЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ

Колхозой үүлтэртэ хонидой отара ахалагша хонишон Жалсама Цыремпиловада даалгагдаһаар үнинэй. Энэ хонишоной харууһалгада мүнөө 449 толгой эхэ хонид байдаг. Эдэнь бултадаа ороондо оруулагданхай. Һаяын үдэрнүүдтэ отарынь хонид бэлшээри һайнтай газарта асарагдаад, адуулагдажа байна.

Хонишон Цыремпилова энэ ажалда 20 гаран жэл хүдэлмэрилжэ, эрхим хонишон гэһэн сууда гараа. Мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 4,6 килограмм нооһо хайшалаа. 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаа. Һаяхан республикын хонишодой зүблөөндэ хабаадалсаа.

Д. Санданов.

Баргажан.

Тухашаржа, туршагдажа байнабди

Хүндэтэ Тархай!

Бидэ ехэхэнээр лэ тухашаржа, туршагдажа байнабди... Олоной дунда ехээр дэлгэрһэн, уһашан тухай ород дууе Та һанана ёһотойт. «Удивительный вопрос: почему я водовоз? Потому что без воды и ни туды и ни сюды!» гээд уһашан аялгалан дууладаг хамнай даа. Ямаршье амитад, батаганаашье һаа, уһагүйгөөр амидаржа шадахагүй гэжэ тэрэ дуун соо хэлэгдэдэг бшуу. Энэ хэлэгдээшын зүб, бурууе ойлгожо ядан тээлмэрдэшоод байһан хүнүүд манай эндэ бии юм.

Тэдэ хүнүүд хара сагаание хахалжа, буруу, зүбөө мэдэхын тулада туршалгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Хотогорой гүүртэһээ дээшэ модо тухай газарта Асагадай үхибүүдэй байшан байдаг. Эгээ энэ байшангай дарганар: директор Илья Афанасьевич Осодоев, месткомой түрүүлэгшэ Зубатов, мүн тэндэхи жолоошо, Асагадай сомсоведэй депутат Алексеев гэгшэд тиимэ туршалга хэжэ байна. Малшад, колхознигууд уһагүйгөөр амидаржа шадаха гээшэ гү, али үгы гү? гэжэ тэдэнэр туршана. Тиихэдээ эдижэ, ундалжа байһан уһыемнай зорюута бузарлана...

Дурсагдаһан байшан тэндэхи ори ганса горхоной эрье дээрэ байрланхай. Тэрэ горхонһоо татагдаһан һубаг Хотогорой айлнууд соогуур, доошоо ошоходоо колхозой центрээр гаража, Үдэдэ ородог юм. Хотогорой хори гаран айл, центрын зуугаад айл тэрэ һубагһаа уһаяа эдидэг байгаа. Теэд мүнөө тэрэ уһанһаа эдихэһээ байха, заримдаа дүтэшье ошохын аргагүй муухай хангал гутажа байдаг. Юуб гэхэдэ, тэдэ туршагшад бидэниие уһагүйдүүлхын тулада горхоной яг эрье дээрэхэнэ шабхан барюулаа. Тиигээд муу муухай юумэн горхон руу һайлажа байдаг. Хамаг муухай шорой шохой, нобшо ноохойгсо машинаар асаржа һубаг дээрэ алхадаг.

Эгээ нимэһээ манай колхознигууд жэрхэжэ, хотогоройхиднай аяар холоһоо, модо хахадта байдаг горхонһоо, центрынхиднай хоёр модо шахуу байдаг Үдэһээ эдихэ уһаяа зөөжэ, ехээр тухашаржа байна. Тэрээнһээ гадна хайран саг хаягдана, хамтын ажал һаатана. Наада захыень хэлэбэл, хэды олон хүл үлүүсэ эсэнэ, хэды олон ула дэмыдэ элэнэ гээшэб!

Уһыемнай бузарлахаяа болиит, хайралыт гэжэ тэдэ дарганарые оло дахин гуйхыса гуйгаабди. Теэд тэдэнэр манай гуйлтые нэгэ шэхээрээ дуулаад, нүгөөдөөрөө гаргажархина. Амандаа уһа балгаһан шэнги шиидшье гэжэ харюусанагүй. Ядахадаа аймагай газетэдэшье бэшээд үзөөбди. Шортоо. Аймагай дээдэ зургаануудташье гомдол баряабди. «Шабхангаа ондоо газарта абаашагты, зоной эдидэг уһа бузарлахаяа болигты» гэһэн эрилтэ тэндэһээ табяа. Тиихэдэнь мүнөөхи дарганар «тиигэхэбди, тиигэхэбди, һанаагаа бү зобогты» гэжэ хооһон үгөөр садхаажархёо.

Сомсоведэй түрүүлэгшэ Жигмид-Доржи Жигжитовшье тэдээндэ үгэеэ дуулгажа ядашанхай. Тэдээндэшье хэлэ, тэмээндэшье хэлэ—адли болошоо.

Д. Зодбоев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Уран зохёолшодой союзда

СССР-эй Уран зохёолшодой союзай гэшүүн байһан Б. Пастернагай совет уран зохёолшын нэрэдэ харша ябуулга хэһэн тухай асуудал Бурядай АССР-эй Уран зохёолшодой союзда һаяхан хэлсэгдэбэ.

Республикын Уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ Н. Балданогой энээн тушаа мэдээсэл хэһэнэй удаа үгэ хэлэлгэн болоо. Урбагша Пастернагта зэбүүрхэжэ байһанаа, энэ дотоодын эмигрантые уран зохёолшо гэжэ манай дайсадай тоолохо гэһэн һэдэлгые эрид буруушаажа байһанаа Бурядай уран зохёолшод нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

—Совет ороной байдалые хазагайруулан, буруугаар харуулһан «Доктор Живаго» гэдэг романаа Б. Пастернак манай журналнуудта гаргуулха гэжэ 1956 ондо дурадхаһан байгаа. Социализмда харша тэрэ роман гологдоод, авторай алдуунууд тухайдань заагдаа һэн. Б. Пастернак өөртөө ямаршье тобшолол хэнгүй, хэтэрхэдээ тэрэ романаа хариин гүрэнэй буржуазна хэблэлдэ худалдажархёо. Иимэ муухай урбалта хэһэн ябадал уран зохёолшодой дунда хэзээшье байгаагүй юм. Совет уран зохёолшын арюун нэрые бузарлаһан Б. Пастернагые шоо үзэхэ, шобһо хараха ёһотойбди,—гэжэ уран зохёолшо Африкан Бальбуров хэлэбэ.

— Литературна Нобелевскэ комитет Лев Толстойн, Чеховэй, Горькиин, Маяковскиин, Шолоховой бэшэһэн бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ зохёолнуудые обеёронгүй, харин политическэ эмигрант болоһон Буниндa, мүнөө дотоодын эмигрант Пастернагта тиимэ шан олгоо. «Хүйтэн дайе» бүри ехээр һүжэрөөхын тулада, политическэ зорилгоор энэ шангай үгтэһэниинь хэндэшье мэдээжэ,—гээд Данри Хилтухин хэлэһэн байна.

Бузар муухай урбагша Б. Пастернагые «саһан дээрэ мүргүй, сааһан дээрэ нэрэгүй» болгохо хэрэгтэй гэжэ поэт Цыден-Жап Жимбиев дурадхаа.

Б. Пастернагые СССР-эй Уран зохёолшодой союзай гэшүүнһээ гаргаха гэһэн СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин президиумэй, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай оргкомитедэй бюрогой, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай Москвадахи отделениин правлениин президиумэй тогтоолые дэмжэжэ байһан тухайдаа уран зохёолшод Хоца Намсараев, И. Тугутов, В. Штеренберг, А. Уланов, С. Метелица, Ч. Намжилов, Н. Дамдинов мэдүүлээ.

Суглаанда хабаадагшад энэ асуудалаар тусхай тогтоол баталан абаба.

⁂

Республикын уран зохёолшодой хамтын суглаанда Монголой мэдээжэ уран зохёолшо, эрдэмтэ Дамдинсүрэн хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

— Бурят, монгол арадуудай соёл культура үни урданһаа хойшо хоорондын холбоотой юм. Манай библиотекэнүүдтэ Бурядай уран зохёолшодой номууд абтажа, тэдэниие монголнууд һонирхон уншадаг. Мүн бурядуудшье Монголой уран зохёолшодой номуудые уншадаг. Ингэжэ зохёолнуудаа уншалсажа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлжэ байха зэргэтэйбди,—гэжэ нүхэр Дамдинсүрэн хэлэбэ.

Хуушан монголоор бэшэгдэһэн зохёолнуудай хрестоматиие нүхэр Дамдинсүрэн мүнөө зохёожо байнхай. Бурядай хуушанай зохёолнуудтай танилсахаяа иишэ айлшалһан байна.

Искусство, литературын декадые угтуулан, бурят поэзиин антологи Москвада 1959 ондо гаргагдахаар хараалагданхай. Энээн тушаа, мүн бурят арадай суута эпос «Гэсэрэй туужын» оршуулга тушаа ородой мэдээжэ поэт Михаил Львов мэдээсэл хэбэ. Удаань хэдэн уран зохёолшод үгэ хэлэжэ, дурадхал, һанамжануудаа оруулаа.

РСФСР-эй уран зохёолшодой нэгэдэхи съездэ делегадаар Х. Намсараев, Н. Балдано, Д. Жалсараев, Ц-Ж. Жимбиев һунгагдаһан байгаа. Мүнөө поэт Ц. Б. Бадмаев мүн лэ делегат болгогдон нэмээгдэжэ һунгагдаба. Үнинэй уран зохёолшо Бато Базарон энэ съездэ айлшаар ошохонь. «Байгалай толон» журналһаа нэгэ хүн айлшаар ошохо юм.

А. Олзоной.

Арадай гэгээрэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

ХАРИ ХЭЛЭ ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛХА

…бүри хүгжэжэ байгаа арадай ажа… …ы һалбаринуудта хүдэлхэ олон …дые бэлдэхын тулада дээдэ бо… …да һургуулинуудай һурагшадые …онойнгоо, мүн хилын саанахи эр… …икын һүүлэй туйлалтануудтай …анилсуулха хэрэгтэй гэжэ КПСС- …съездын шиидхэбэри соо заагдана. …и хари хэлэнүүдые шудалалга …удхашанартай хэрэг болоно. Хи… …анахи эрдэмтэд, инженернүүдэй …ы хүдэлмэритэй танилсахада ха… …ууд хэрэгтэй байна бшуу. Тэ… …гадна, эб найрамдалай хэрэг бэ… …н айхабтар ехэ оролдолго гарга… …шаар бусад оронуудтай Советскэ …най харилсаан бүри үргэдөө. Олон …экономическа, культурна холбоо …ай болообди. Тэдээнтэй худалдаа …гэнөөр эрхилнэбди. Мүн эрдэм, …кусство болон спортын делегаци… …эльгээлсэнэбди. Эдэ бүгэдэмнай …о шудалхыень советскэ хүн бү… …илангаяа манай залуушуулһаа…

… хэлэнүүдые шудалха хэрэгтэ …ленинизмын классигууд анхара… …даг байһаниинь мэдээжэ. Жэ… …, Карл Маркс Европын хэлэнүү… …эдэнь шахуу, мүн урданай грек …а хэлэ һайн мэдэдэг болоһон бай… …ри 50 наһа хүрэһэн хойноо ород …аан һара соо шудалаад, Пушки… …олиин, Щедринэй, бусад хэдэн …ан зохёолшодоймнай номуудые … болоо һэн гэдэг.

… Ленин олохон хари хэлэ мэдэдэг, … политическэ тэмсэлэйнгээ зэбсэг …эрэглэдэг байгаа. В. И. Ленин …грек, немец, француз хэлэнүүдые …эдэг байһан гэхэ. Мүн поляк, …тальян хэлэнүүдые өөрөө шудал…һан, чех, швед хэлэнүүдые яһала ойлгодог болоһон байгаа.

М. И. Калинин хари хэлэнүүдые шудалхыень манай ороной комсомолшууд болон залуушуулые уряалдаг байһан юм. «Хариин оронуудай арадуудай ажаһуудалтай, соёл культуратай, абари зантай танилсахыень манай залуушуул, комсомолшуудта хүсэнэб. Комсомолшуудай дунда хари хэлэ мэдэхэ хүнүүд бүри олон байбал, ехэл һайн бэлэй» — гэжэ Михаил Иванович хэлээ һэн.

Манай бүхы дунда, дээдэ һургуулинуудта хари хэлэнүүд заагдажа, тэдэниие хэдэн миллион совет хүнүүд шудална. Тэрэшэлэн предприятинуудай, эмхи зургаанuудай, клубуудай, библиотекэнүүдэй дэргэдэ хари хэлэ шудалха курсанууд нээгдэнэ. Гадаадын хэлэн дээрэ газетэнүүд, журналнууд, номууд хэблэгдэнэ.

Манай республикын хэдэн зуу мянган залуушуул, тэрэ тоодо хүдөөгэйхид хэдэн хэлэ шудална. Хари хэлэ зааха хоёр зуу гаран багшанар хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда ехэ мэргэжэлтэй болоһон багшанаршье бии.

Багшанар Г. В. Кузьминова, К. А. Мункоева, В. К. Булатов, Л. И. Черняева, В. В. Петонова, Н. К. Винокур (Улан-Удэ). М. П. Букреева (Городок), А. В. Иванова (Кабанскын аймаг), Н. Ф. Секретов (Хэжэнгэ), В. К. Беляева (Байкало-Кудара) болон бусад олохон нүхэд хари хэлэ заалгаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Эдэнэр һурагшадтаа элдэб хэлэ бүхөөр, мартахагүйгөөр ойлгуулха гэжэ оролдодог, тэдэнтэеэ ходо хөөрэлдэжэ байдаг юм.

Тэрэшэлэн нютаг нютагай ажалшад мүн лэ хари хэлэ шудалдаг болоо. Жэшээнь, Городок городой 8-дахи һургуулиин багшанар кружогто ябажа, англи хэлэ үзэнэ. Тэрээниие багша нүхэр М. П. Букреева хүтэлбэрилдэг. Эндэ ябагшадай олонхинь англи хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг «Москвагай һонин» газетые, «Шэнэ саг» журналые һаадгүй уншадаг болоо.

Һургуулинуудта хари хэлэ заалга һайжаруулхын тула класcһаа гадуур хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой. Энээниие хараадаа абажа, Городок городой һурагшад, залуушуул болон багшанар 5 хэлэн дээрэ (ород, бурят, англи, немец, хитад) «Манай хани барисаан бэхижэнэ» гэһэн темээр вечер һаяхан үнгэргөө.

Энэ вечерэй бэлэдхэлдэ багшанар, һурагшад, түрэлхид: хүдэлмэришэд, албахаагшад, городой предприятинуудта практика гаража байһан манай ханинар — хитадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Тэндэ ородууд, бурядууд, хитадууд дуу дуулаха, шүлэгүүдые уншахаһаа гадна, англи, немец ба хитад хэлэнүүд дээрэ зүжэгүүдһээ хэһэг хэһэгүүдые абажа табиһан байна. Һүүлээрнь хүхюун хатар танца, наадан болоо.

Республикын ондоо һургуулинуудта мүн лэ иимэ вечернүүд хари хэлэн дээрэ эмхидхэгдэдэг боложо байна. Улан-Удэ городой 1-дэхи дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад багша К. А. Мункоевагайударидалгаар Германиин Демократическа Республикада зорюулагдаһан вечер немец хэлэн дээрэ үнгэргөө. Немец, ород, бурят композиторнуудай зохёоһон хүгжэм, дуунууд дуулагдаа. ГДР-тэ социализмын байгуулагдажа байһан тухай элидхэл багша К. А. Мункоева немец хэлэн дээрэ хээ.

Мүн Улан-Удын 1-дэхи интернат-һургуулиинхид арадуудай хоорондохи хани барисаан, эб найрамдалда зорюулагдаһан вечер англи хэлэн дээрэ үнгэргөө. Иимэ вечернүүд Каменскын, Кабанскын, Городогой 7-дохи ба бусад олон һургуулинуудта боложо, һурагшадһаа гадна, мүн тэдэнэй түрэлхидые һонирхуулһан байха юм.

Тэрэшэлэн Багдариногой дунда һургуулиин һурагшад немец хэлэ заадаг багша З. Н. Крутилинагай хүтэлбэри доро «Бидэнэр юу ойлгообибди» гэһэн темээр һонирхолтой вечер эмхидхээ.

Зарим һургуулиин коллективүүд ханынгаа газетые хари хэлэн дээрэ гаргажа, һурагшадаа һонирхуулна. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт хари хэлэн дээрэ гаргагдаһан ханын газетэнүүдэй выставкэ һаяхан эмхидхээ. Немец, англи, француз хэлэнүүд дээрэ гаргагдаһан 100 холо гаран газетэнүүд тэндэ табигдаа.

Тэрээнһээ гадна, манай республикын олохон ажалшад хари хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг газетэ, журналнуудые олоор захижа абана. Гансахан Улан-Удэ городойхид 1958 ондо хари хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг 300 гаран газетэ, журналнуудые захижа абана.

Тиигэбэшье энэ талаар ехэ дутагдал бии. Зарим һургуулинууд хари хэлэн дээрэ гансал уншажа шадаха, теоретическэ бэлэдхэл үхибүүдтээ үгэлгөөр хүдэлмэреэ хизаарлана. Тиихэдэнь һурагшад хари хэлээр хөөрэлдэжэ шадахагүй байдаг.

Зарим һургуулинуудай директорнууд, арадай гэгээрэлэй зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө хари хэлэ мэдэхэгүйгөө урдаа баряад, иимэ урогуудые шалгадаггүй байна. Бурят һургуулинуудта хари хэлэ заалга илангаяа хангалтагүйгөөр табигданхай. Эндэ бурят хэлэ мэдэдэггүй багшанар хүдэлдэг, тиигээд хари хэлые ород хэлээр дамжуулан заахадань үхибүүдтэ ехэ бэрхэшээл тохёолдоно. Бурят һургуулинуудта хари хэлэ заалгые ород хэлэнэй программатай сасуулбал, милл хахадһаань бага час хараалагдана. Мүн бурят, хари хэлэн дээрэ учебнигүүд тон хомор.

Ушар нимэһээ түрэлхи бурят хэлэ һайн мэдэдэг багшанарые олоор бэлдэжэ, хүдөө нютагуудта эльгээхэ тон шухала болоод байна бшуу. Тэрэшэлэн бурят, хари хэлэнүүд дээрэ учебнигүүдые һайнаар, ойлгосотойгоор хэблэхэ шухала.

Хари хэлэ шудалха кружогуудые ПВЗ-гэй Соёл культурын ордондо, «Луч», «Строитель» клубуудта, Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэ соо, аймагуудай Культурын байшангууд соо эмхидхэхэ аргатайбди. Тиигэбэл манай залуушуул хари хэлэ олоороо шудалдаг болохо бшуу. Бурядай АССР-эй Культурын министерство, клубууд, Культурын байшангууд, библиотекэнүүдтэ хари хэлэнүүдэй кружок эмхидхэлгэдэнь арадай гэгээрэлэй зургаануудта туһалха зэргэтэй.

Хари хэлэ шудалалга арадай гэгээрэлэй шухала хэрэгүүдэй нэгэн гэжэ хараха ёһотойбди. Энэ хүдэлмэри дунда, дээдэ һургуулинуудые шэнэдхэн хубилгаха гэһэн парти, правительствын политикатай нягта холбоотой бшуу.

Д. БУЛНАЕВ, Бурядай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай хари хэлэнүүдэй кабинедые даагша.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Хореографистнууд

Бурядай зооветинститудай студентнэр Москвада болохо манай искусство, литературын декадада бүхы хабаараа бэлдэжэ байна. Эндэхи хореографическа кружогойхид хододоо амжалтатай байдаг, уран һайханай харалга бүхэндэ түрүү һуури эзэлдэг юм.

Энэнь 1954 ондо эмхидхэгдэжэд, Бурядай театрын артист Ф. С. Ивановой хүтэлбэри доро удаан саг соо һайнаар бэлэдхэһэнэй эсэстэ, 1956 ондо бүхэсоюзна харалгада хабаадалсаа һэн. «Ангуушад» гэһэн хатар наадагшад ВЦСПС-эй бүхэсоюзна харалгын лауреадай нэрэдэ хүртөө бэлэй. Удаань уран һайханай республиканска харалгада хабаадаад, Хабаровск городто болохо Сибирь, Алас Дурна зүгэй зонын фестивальда ошохо эрхэ олоһон юм. Тэндэ «Барилдаашад», «Ёохор» гэжэ хатарнуудайнгаа түлөө I шатын хоёр диплом абаа һэн. «Барилдаашад» хатарта хабаадагшадынь бүхэсоюзна фестивальда хабаадаха эрхэ олоһон юм. Тэрэ фестивалиин бронзо медаляар шагнагдаад, залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадаһан байгаа.

Энэ жэлдэ республика дотор болоһон харалгын дүнгөөр тус кружогойхид искусство, литературын декадада хабаадаха эрхэ олоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ветеринарна факультедэй III курсын студент Александр Ишигенов «Ангуушанай» хатар наадажа байна. 2. Мүн тэрэ курсын студентка Тамара Гармаева «Эшэгы даралга» гэһэн хатар наадажа байна.

Н. Дамбаевай фототекст.

Үбгэн аба одхон гуша хоёрой зугаа

Дашиев Дагба Бадмаевич Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эмхидхэгдэхэһээ хойшо мүнөө хүрэтэр түрүү колхознигой алдар солые алданагүй. Дагба Бадмаевич 72 наһа гүйсэтэрөө үбэлэй сагта колхозой агнуушан боложо, ой тайгые ото ябажа, ан гүрөөл, хэрмэ, булга олоор барижа, абаһан уялгаяа ходо үлүүлэн дүүргэдэг һэн.

Агнууриин сезоной дүүрэхэдэ, нүхэр Дашиев колхозойнгоо тэргэ, шарга хэдэг, гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябажа, малай байра заһадаг байгаа. Зундаа—үбһэ хуряалгын эхилхэдэ, зооветинститудта һурадаг хоёр аша хүбүүдээ ажал хүдэлмэридэ һургангаа колхоздоо үбһэ гараар сабшадаг байба.

Мүнөө Дагба Бадмаевич гурбадахи жэлээ колхозойнгоо азарга харана. Залууһаа хойшо моринодо бэрхэ, дуратай дээрэһээ тэрэ азаргаяа хатарта һургаа. Үнгэрэгшэ зун аймагай найрта азаргаяа абаашажа, хатарша моридой урилдаанда түрүү һуури эзэлээд, грамотада, шанда хүртэһэн юм.

Дагба Бадмаевичын бэень мүнөөшье хүнгэн. Энэ зун азаргадаа үбһэ сабшаа, дулаан сарай баряа. Гэртэнь ороходо, ашынгаа үйндөө

хүрэһэн хүбүүе нааданай моринодо мордохуулаад, «минии гуша гүйгөөшые унадаг хүбүүн болохо» гэжэ тэрэнээ һамааруулан һуудаг юм.

Бидэ бүгэдэ нютагайхидынь нүхэр Дагба Бадмаевичын зуун наһа хүрэхыень хүсэнэбди!

Зураг дээрэ: далан хоёр наһа хүрэһэн Дашиев үбгэн.

Д. Үлзытын.

Аяар холын Аха нютагта

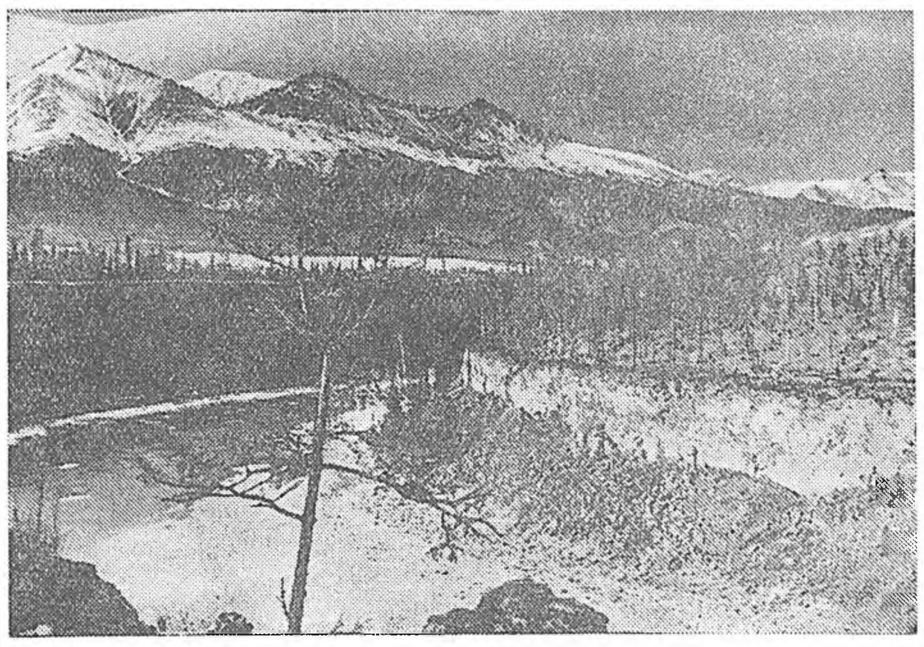
Аха нютаг хүрэхын тулада агтын туруу элеэхэдэжэ, агаарай онгосо хэлбэлзүүлэн зайлуулад гэжэ ошогдодог байха. Аяар холын Ахада гоё һайхан шэнэ ажабайдал үдэр хоногой үнгэрхэ тума үргэдэн дэлгэржэ, хүн зоной хүхюутэй зугаатай ажал бадарна.

☆ — Кино харуулагдана гү? — гээд аймагай эгээн холын Ботогол тосхоной зонһоо асуугаа һаа, энэ һарада эхилээбди гэжэ харюусаха байха. Тиигэжэ аймаг соохи, арбан гурбадугаар киноаппарат тэрэ тосхондо тодхогдобо.

☆ Ерэһэн айлшадые буулгаха газар Орлик тосхондомнай бии болохонь. Шэнэ гостиница баригдажа эхилээ.

☆ Аадар бороогой ороходо, саһанай уһанай буухада, Ахын голые гаталхань бэрхэтэй болодог. Эндэхи зон хамтынгаа хүсөөр энэ гол дээгүүр хүүргэ табиха гэжэ хэлсээд, колхознигууд, хүдэлмэришэд, албахаагшад, һурагшад — үбгэн залуугай илгаагүй—хүүргын барилга, харгын заһалгада гаража, тухагүйхэн хүдэлнэ. Шэнэ хүүргэ хабар болотор гарһаа гаргагдахаар хараалагдана.

☆ Комсомолой түрэдэ уряалтайгаар, хуримай газарта юрөөлтэйгөөр «Улаан малшан», Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид сугларжа, комсомолшууд Агбан Торпинкеев Дулма Замбалова хоёрой хэтын жаргалта байдал зохёобо. Хурим дээрэ зугаа наадан болоо. Бэриие буулгаһан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Намсарай Жужаев залуу бүлые халуунаар амаршалаа.

Ахын аймагта намар ерээ.

П. Жужаевай фотоэтюд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар Женевскэ зүблөөн нээгдэбэ

ЖЕНЕВА, октябриин 31. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар СССР-эй, США-гэй, Англиин правительствонуудай түлөөлэгшэдэй хэлсээн мүнөөдэр, Женевэдэ Нацануудай ордон соо эхилээ. ООН-эй генеральна секретариин түлөөлэгшэ Нарайан, делегацинуудые толгойлогшонор: СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн элшэн сайд С. К. Царапкин, Англиин гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй министр Оромсби-Гор, США-гэй элшэн сайд Дж. Уодсворт гэгшэд нютагай сагаар тэбхэр 15 часта зүблөөнэй түхэреэн столые тойрон һууринуудаа эзэлэн һууба.

Нарайан тобшо үгэ хэлээд, зүблөө нээхэ зуураа, советскэ делегациие толгойлогшо С. К. Царапкинда үгэ үгөө. Советскэ делегациие толгойлогшо иигэжэ мэдүүлээ:

«Ядерна туршалга болюулха тухай асуудалда мүнөө үедэ угаа ехэ анхарал хандуулагдана. Энэншье гайхалтай бэшэ. Тус асуудалые бүтэхэ тээшэнь шиидхээд байгаа һаа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые болюулха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа һайжаруулха, уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна бшуу. Ядерна зэбсэг туршалгые болюулаад байхада, атомна, водородно зэбсэгүүдые саашадань нарижуулха ябадал бэрхэтэй болгохо, тиигэжэ үзэгдөөгүй ехэ аюултай ядерна дайн байлдаа зайсуулха хэрэгтэ туһалха байна. Радиоактивна бодосуудаар газар, уһан болон агаарые бузарлалга дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зондо угаа ехэ хоро хүргэдэг, ерээдүй үетэнэй һайнаар хүгжэхэ хэрэгтэ аюул тохёолдуулдаг байна. Ядерна зэбсэг туршалгые болюулаа һаа, иимэ юумэ зайсуулагдаха болоно бшуу.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулгада хиналта тогтоожо болохо байна. Женевэдэ экспертнүүдэй зүблөөн болоходоо, иимэ хиналта тогтоохо арга хүсэд бии гэжэ тодоруулхаһаа гадна, тэрэниие бодотоор бэелүүлхэ дурадхал зүбшэжэ зохёоһон байна. Экспертнүүдэй зүблөөнэй тобшолол болон дурадхалнуудые СССР-эй, США-гэй, Великобританиин правительствонууд зүбшөөһэн байгаа бшуу. Тиимэ болохолоороо, бэлэдхэлэй шухала хэмжээнүүд абтаһан байна гээшэ. Ядерна зэбсэг туршалга болюулха талаар һүүлшын алхам хэжэ, зохихо хэлсээ баталха, экспертнүүдэй дурадхаһан хиналта хэхэ гурим бодотоор бэелүүлжэ орохо саг тулажа ерээ.

Ядерна зэбсэг туршалгые эсэслэн болюулха тухай хэлсээ дары баталхаар, экспертнүүдэй дурадхаһан хиналта тогтоохоор Советскэ Союз бэлэн байна. СССР-эй делегаци иимэ хэлсээнэй проект бэлэдхэнхэй. Энэ проектээ тус зүблөөнэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха юм.

Ядерна зэбсэгтэй болоһон бүхы гүрэнүүдэй иимэ туршалгые дайшье эсэслэн болюулха тухай Советскэ правительство шанга эрилтэ хэнэ. Энээн тушаа хэлсээ баталха США Великобритани хоёрой правительствонуудай бэлэн байгаа гээшэ һаань, СССР энэ хэлсээндэ ороод раа табяад, США болон Великобританида орходоо ядерна тэһэрэлгэнүүдые Советскэ Союзай үсөөн хэһэн байбашье, туршалгые гэһээр зогсоохо байна. Энээн США-гэй, Великобританиин правительствонуудай зүбшөөгөө гэһээн һаань, хэлсээ баталха тухай түргөөр үгээ ойлголсоод, тон һаа иимэ хэлсээ баталжа, ядерна зэбсэг туршалга эсэслэн болюулха асуудал шиидхэжэ болохо байна».

Дурсагдаһан зорилгые зүблөөн амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө советскэ делегаци ехэ оролдолго гаргаха байна гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ найдуулаа.

Англиин, Америкын делегацинуудай толгойлогшонорой үгэ хэлсэнэй һүүлээр хаамал заседани эхилээ.

ООН-эй ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XIII СЕССИИН ПЛЕНАРНА ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 31. (ТАСС). 1957 оной июлиин 16-һаа 1958 оной июлиин 15 хүрэтэр Аюулгүйн Соведэй хэһэн хүдэлмэри тухай элидхэл ООН-эй Генеральна Ассамблейн октябриин 30-най үглөөнэй пленарна заседани дээрэ баталагдаа. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 1-һээ энэ жэлэй июниин 30 хүрэтэр атомай хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын хэһэн хүдэлмэри тухай элидхэлые тус агентствын генеральна директор С. Коул сессиин үзэмжэдэ табяа. Тус элидхэл тушаа Бразилиин, Голландиин, Австриин, Австралиин, Англиин болон США-гэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, агентствын ажал-ябуулгые магтаа.

СССР-эй түлөөлэгшэ И. Тугаринов тус асуудалаар удаань үгэ хэлээ.

Агентство байгуулха асуудалые Советскэ Союз дэмжээд, тэрэнэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм гэжэ И. Тугаринов хэлээ. СССР хадаа агентствын мэдэлдэ 50 килограмм уран үгөө, дээдэ һургуулинуудта, мүн научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта һуралсал гараха 45 стипенди тогтоогоо, агентствоһаа туһаламжа абадаг оронуудта эльгээхын, атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар заабари үгэхын тулада 20—30 экспертнүүдые томилон үгэхөөр бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлһэн байна.

Түрүүшын үедэ агентствын хэһэн хүдэлмэри тухай хэлэхэдээ, И. Тугаринов хэдэн шүүмжэлхы ажагалалта хээ.

Агентствын хүдэлмэридэ шухала үүргэ дүүргэдэг, тэрэнэй гэшүүн байһан зарим оронууд агентствоһаа туһаламжа абадаг оронуудта элдэб эсын эрилтэ табидаг байна. Тиигэжэ туһаламжа абадаг оронуудай эрхые бүдүүлигээр эбдэнэ гэжэ СССР-эй делегат хэлээ.

Туһаламжа абадаг оронуудта Советскэ Союз туһаламжа үзүүлхэдээ, тэгшэ эрхэтэй байха, ороной бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ тэһэн гол ёһо баримталдаг гэжэ Тугаринов саашань хэлээ.

Агентствые түгэлдэр организаци болгохо хэрэгтэ Холбоото Штадуудай һаад хэһэн зангаараа байһанда Советскэ Союзай делегат анхарал хандуулһан байна. Илгаа гаргаха политикаһаа уламжалан, Хитадай Арадай Республика, Германиин Демократическа Республика, Монгол Арадай Республика болон бусад хэдэн оронууд агентствода мүнөө хүрэтэр абтаагүй байха юм. Хэтэрхэдээ, агентствын сессидэ эдэ оронуудай түлөөлэгшэнэрөө эльгээхэнь үшөөл зүбшөөгдөөгүй байна бшуу.

Агентствын хүдэлмэриин бүхы амжалтатай байхын тула тэрэнэй гэшүүн гүрэнүүд ядерна зэбсэг сэдөөр хорихо, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые болюулха тухай үгөө ойлголсохо ёһотой гэжэ Тугаринов тэмдэглээ.

Чехословакиин, Польшын, Румыниин, Индиин түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, атомай хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын хүдэлмэриие шүүмжэлһэн, саашадаа ... шатайгаар ажаллахыень хүсөө байна.

Октябриин 30-най үдэрэй пленарна заседани дээрэ агентствын хүдэлмэри тухай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдэжэ, Индонезиин, Канадын түлөөлэгшэд хэлээ. Тиигээд Бразилиин, Пакистанай, Польшын түлөөлэгшэдэй дурадхаһан резолюциин проект ... шаагдаһан байна. 1957 оной ... риин 1-һээ 1958 оной июниин 30 хүрэтэр атомай хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын хэһэн хүдэлмэри тухай элидхэлые Генеральна Ассамблей «анхаралдаа абаба» гэжэ тус резолюци соонь хэлэгдэнэ.

Тусхай политическэ комитедэй IV болон V комитедүүдэй баталжада байһан элидхэлнүүдые Генеральна Ассамблей зүбшэн хэлсээд, шиидхэбэринүүдые баталан абаба.

Пакистандахи байдал

КАРАЧИ, октябриин 31. (ТАСС). Пакистанай президент генерал Айюб-ханай гадаадын оронуудай корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэһэн хөөрэлдөөе «Доонд» газетэ мүнөөдэр толилоо.

Искандер Мирзын президентын тушаалһаа гаргагдаһанай шалтагаан тухай Айюб-хан иигэжэ хэлээ. «Засаг түрые хоёр хүнэй толгойлжо байгаа гээшэ һаа, тэрэнэй политика тодорхой нарин байжа шадахагүй. Орон доторхи байдалай түлөө харюусалгатай политическэ ажалябуулагшадтай генерал Мирза ехэ холбоо барисаатай байһан юм».

«Орон доторхи байдалай муудаһанай» түлөө бусад хүнүүдтэй хамта Мирза харюусалгатай гэжэ генерал Айюб-хан хэлээ.

«Гражданска хуули ёһые дэмжэхын тулада» орон дотор тогтоогдоһон сэрэгэй байдал үргэлжэлүүлэгдэхэ гэжэ Айюб-хан хэлээ.

ДЕЛИ, октябриин 31. (ТАСС). Пакистанай президент Искандер Мирза тушаалһаа бууха тухай мэдүүлгэдэ октябриин 27-ной үдэшэ буу зэбсэгээр зануулан байжа гараа табяа юм гэжэ «Хиндустан стандард» газетэ мэдээсэнэ. Тушаалһаа буухыень Мирзые баадхаха гэжэ буугаар заналта хэхэдээ, генерал Айюб-хан тэрэнэй толгой дээгүүр хоёр дахин буу табяа. Тэрэнэй һүүлээр зэбсэгтэ хүнүүдэй харуул доро Мирза самолёдто һуулгагдаад, Кветтада эльгээгдэһэн байна.

Карачида болоһон урбалта США-гэй оборонын министр Макэлрой гэгшын тэндэ ерээд байһантай холбоотой гэжэ Индиа Пресс Эйдженси агентство мэдээсэнэ.

Ливанай правительствын шиидхэбэри

ТРИПОЛИ, октябриин ... (ТАСС). Ливанда хамаатай уһа зооные 12 милеэр тогтоохо гэжэ ... ванай Министрнүүдэй Совет ши... хээ.

Индонезиин правительство иимэ тогтоол гаргаба

ДЖАКАРТА, октябриин ... (ТАСС). Антара агентствын ... жуулһанай ёһоор, Индонезиин ... зар дээрэ байдаг Голландиин ... далдаа наймаанай бүхы предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай хуулиин проектые Индонезиин правительство һайшааба.

Редакторай орлогшо С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ТОБШОХОНООР

„Элжэгэнэй шэнээн бэетэй миисгэй"

Нэгэтэ һүни Центральна Африкын эрье шадархи загаһашадай тосхонуудай нэгэндэ (1920 ондо болоһон ушар) полициин дежурна дэлгүүрэй талмай дээрэ гараад, эрьен хаража ябатараа, харуулда байһан нүгөө нүхэрөө үтылһэн юм гэхэ. Тэрэ нүхэрынь үглөөгүүршэг олдоходоо ямар нэгэн арьяатанда бажуулгажа үхэшэһэн хэбэртэй байгаа ха. Тэрээниие арсалан бажуугаа гээшэ ха гэлдэбэ. Теэд тэндэ арсалан байдаггүй ха юм. Харан гэһээнь арьяатанда барюулһан хүнэй гарта һоёо ноохон байба ха. Тэрэнь арсаланайшье, леопардынишье ноохон бэшэ гэжэ тухайлагдаа.

Ямар амитан баряа гээшэб гэлдэн полициинхидэй маргажа һуутар, сошордоһон хоёр хүн орожо ерэбэ. Тэдэ уладуудай хараһаар байтар томо гэгшын миисгэй гэнтэ харанхыһаа харайжа гараад, харуулшаниие абажа ябашоо гэбэ. Тэрэ амитан «элжэгэнэй шэнээн бэетэй» —миисгэй гээшэ ха гэжэ тэдэ уладууд хэлэһэн байна. Гэхэтэй хамта томо миисгэйн һураг үнинһөө хойшо хүнүүдые айлгадаг байгаа.

Хойто һарадань хуршэ тосхоной хэдэн хүн зурлаатаһан соохор үһэтэй, «элжэгэнэй шэнээн бэетэй миисгэй» алаба.

Үни удаан сагһаа хойшо хүлеэгдэһэн һонин һаяхан Африкаһаа дуулдаа: «Миисгэй баригдаа!». Бельгиин зоолог Бернар Эйвельманс гэгшэ тэрээн тухай иигэжэ бэшэнэ: «Энэ амитан арсаланһаа томо бэетэй, барасһаа аймшагтай, леопардһаа хурдан шуумар, шэлүүһэнһээ мэхэтэй. Теэд хэдэн зуун жэлдэ баригдаагүй ябаһан бололтой. Тиимэ үүлтэрэй хэдэн амитад амидыгаар баригдаба» гэһэн байгаа. Хэрбээ тэдэ амитад тухай эндүүрэл гараагүй һаань, тэрэниие саашалхи шэнжэлэлгэ зоологиин түүхэдэ горьтойхон нээлтэ боложо үгэхэ байха.

(Журналһаа абтаба).

Барас бодон гахай хоёрой тулалдаан

Барас манай орондо байдаг эгээн томо арьятан амитадай нэгэн юм. Тэрэнэй утань һүүлтэеэ 4 метрһээ дээшэ, шэгнүүрынь 320 килограмм болодог байна.

Тэрэ амитан ой модотой, бүтүү шэрэнги хулһан соо байрладаг. Тиихэдээ зэрлиг бодон гахай барижа эдидэг юм. Барас гээшэ тэнсэлгүй ехэ хүсэтэй амитан. Үхэр гү, али мори шүдэндөө зуугаад абажа ябашаха шадалтай. Амитадые барижа эдихын тулада ходо маряажа ябадаг. Ямар нэгэн антай дайралдашоо гээшэгшэ һаа, 7 метр холо, хоёр метр дээгүүр һүрэдэг байна. Ехэнхидээ бодон гахайн поршоонхо барижа эдидэг. Гэбэшье 250 килограмм болохо бэетэй, хурса һоёотой, хүсэ ехэтэй бодон гахай барасһаашье балай айгаад орхидоггүй юм.

Танил нүхэрэй хөөрэһэн нэгэ һонин ушарал тухай бэшэхэдэ иимэ: Аму-Дарья мүрэнэй адаг багта һэн гэхэ. Нэгэтэ һүни ангуушад айхабтар муухай абяа дууулаба. Тиихэдээ ямар нэгэн ан тулалсалдаа ха гэжэ тухайлһан байгаа. Үглөө үглөөгүүрнь тэрэ абяа гараһан газар тээшэ ошобо. Тиигэһээр ябатарнь хулһа нуга хуха дараһан мүр дайралдаа. Харан гэһээнь саһан дээгүүр шуһа дуһааһан, һоёо ноохон эндэ тэндэ зулга түгдэ татуулшаһан хэбтээ ха.

Тээ саашаа ошон гэһээнь, хүзүүн дээрээ хэмхэ мэрүүлшэһэн бодон гахай хэбтээ гэхэ. Гахайһаа саашаа саһан дээгүүр шуһа дуһаагаад ябашаһан мүр байба ха. Эндэ тэндэ гэдэһэнэйнь таһархай модондо шагтагалдаһан байгаа. Гахайн үхэһэн газарһаа зуугаад метрын газарта гэдэһээ хүү сэрүүлшэһэн барас үхэшоод хэбтээ.

Хоёр томо ангай һүниин тулалдаан иигэжэ дүүрэһэн байгаа.

М. Бакутин,
биологическа эрдэмэй кандидат.

МҮНӨӨДЭР КИНО, ТЕАТРНУУДТА

Оперо, баледэй театрта—Бурядай дуу болон хатарай ансамблиин концерт (эхиниинь 20 часта).

Бурят драмын театрта—ноябриин 3-да «Барометр шуурга харуулна» (20 час).

Ород драмын театрта—ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер (20 час).

«Прогресс» кинотеатрын ехэ залда — «По ту сторону» (9 ч. 40 м., 11 ч. 30 м., 13 ч. 30 м., 15 ч. 30 м., 17 ч. 30 м., 19 ч. 30 м., 21 ч. 30 м.), «Сердце матери» (13 ч. 30 м.), бага залда—«Юность наших отцов» (10 ч., 11 ч. 45 м., 13 ч. 30 м., 15 ч. 15м., 17 ч., 18 ч. 45 м., 20 ч. 30 м., 22 ч. 25 м.).

«Октябрь» кинотеатрта—«Случай в тайге» (9ч. 50 м., 11 ч. 30 м.). «По ту сторону» (13 ч. 20 м., 15 ч. 10 м., 17 ч. 05 м., 19 ч., 20 ч. 55 м.), «Сердце матери» (23 ч.).

ПВЗ-гэй культурын ордондо—«По ту сторону» (11, 13, 17, 19 ч.), киногой артистнарай концерт (21 ч.).

«Аршан» кинотеатрта—«Случай в тайге» (11 ч. 30 м., 15 ч. 20 м.), «Юность наших отцов» (17 ч. 10 м., 19 ба 21 ч.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00880. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4700